Universitat Rovira i Virgili

LA NOVA NORMATIVA DE L'INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS

Guia pràctica

Jordi Ginebra i Serrabou

[publicacions] urv

La nova normativa de l'Institut d'Estudis Catalans

Guia pràctica

Jordi Ginebra i Serrabou

[publicacions] urv

Tarragona, 2017

Publicacions de la Universitat Rovira i Virgili
Av. Catalunya, 35 - 43002 Tarragona
Tel. 977 558 474 · publicacions@urv.cat
www.publicacions.urv.cat

1a edició: juliol de 2017
ISBN (paper): 978-84-8424-612-1
ISBN (PDF): 978-84-8424-613-8

DOI: 10.17345/9788484246121
Dipòsit legal: T 905-2017

Publicacions de la Universitat Rovira i Virgili és membre de la Unión de Editoriales Universitarias Españolas i de la Xarxa Vives, fet que garanteix la difusió i comercialització de les seves publicacions a nivell nacional i internacional.

Índex

I. Introducció 11

II. Construccions, trets i usos admesos en la GIEC que fins ara estaven oficialment condemnats, o bé que fins ara estaven condemnats per la tradició normativa, o bé que fins ara eren considerats incorrectes, sospitosos o poc genuïns per alguns autors 19

III. Construccions, trets i usos que no canvien en la GIEC respecte de la tradició normativa (i que certs autors o sectors preveien que podrien canviar, perquè han estat tema de debat en els últims anys) 57

IV. Altres: informació nova, aclariments, punts poc resolts 69

V. Ortografia 99

VI. Bibliografia 119

PROPÒSIT DE L'OBRA

I

Aquesta obra pretén donar informació pràctica sobre la nova normativa lingüística —gramatical i ortogràfica— de l'Institut d'Estudis Catalans. Aquesta nova normativa es conté en la *Gramàtica de la llengua catalana* (2016) i en l'*Ortografia catalana* (2017).

Més en concret, l'obra pretén donar informació sobre els punts de la normativa gramatical que han canviat: construccions, trets i usos admesos en la *Gramàtica* (GIEC) i que fins ara estaven oficialment condemnats, o bé que fins ara estaven condemnats per la tradició normativa, o bé que fins ara eren considerats incorrectes, sospitosos o poc genuïns per alguns autors.

El treball també vol proporcionar informació pràctica sobre certs punts que no han canviat respecte de la tradició normativa i que determinats autors o sectors preveien que podrien canviar, perquè eren tema de debat entre els especialistes. En uns casos, els autors o sectors pensaven que *havien de canviar* (perquè, per exemple, tenen a veure amb preceptes poc assimilats) i que l'IEC es mostraria, en relació amb aquests punts, més obert o tolerant. En altres casos certs autors o sectors partidaris de no apartar-se de la tradició escrita *temien* que l'IEC els modificaria i que es distanciaria, així, poc o molt, del model fabrià estricte. Com se sap, en els darrers anys hi ha hagut freqüents debats públics sobre el català estàndard: per a uns cal introduir canvis per aconseguir un estàndard més flexible, funcional i acostat a la llengua espontània, i per a d'altres cal evitar aquests canvis perquè podrien propiciar un català formal excessivament interferit.

Finalment, l'obra presenta un apartat, que té igualment un enfocament pràctic, dedicat a altres punts: aspectes gramaticals que ara reben atenció normativa per primera vegada, qüestions que queden poc resoltes, informació nova, etc.

El treball es tanca amb un altre apartat, breu, sobre ortografia.

Ginebra i Serrabou, Jordi (2017): *La nova normativa de l'Institut d'Estudis Catalans. Guia pràctica*, Tarragona, Publicacions Universitat Rovira i Virgili, p. 7–9.
ISBN: 978-84-8424-612-1. DOI: 10.17345/9788484246121

II

L'obra vol ser una guia per resoldre dubtes i per poder aplicar de manera segura els preceptes i orientacions de la GIEC (la *Gramàtica de la llengua catalana*) i de l'OIEC (l'*Ortografia catalana*). Però no s'hi fa cap valoració de les normes de l'IEC: no es debat si, a parer de l'autor d'aquest llibre, les normes que estableix la nova gramàtica de l'IEC són més o menys coherents, lògiques, adequades o oportunes. No s'hi fa, doncs, cap anàlisi crítica de la nova normativa. Aquesta feina —l'anàlisi crítica de la normativa— és necessària, lògicament, però no està previst de realitzar-la en aquestes pàgines. Tampoc no forma part dels objectius d'aquestes pàgines l'avaluació de la nova gramàtica com a obra descriptiva.

Com que s'ha volgut elaborar una eina fàcil de fer servir, l'obra s'ocupa de la llengua dels registres formals: del que és adequat o no a la varietat estàndard. No s'hi tractarà, doncs, dels usos i trets de la llengua catalana que en la nova gramàtica de l'IEC són presentats com a usos i trets que no pertanyen als registres formals i que són acceptables en registres informals o en el parlar de certes àrees (si no és per indicar, precisament, que no són admissibles en els registres formals).

Finalment, cal advertir que l'autor d'aquest treball no parla en nom de l'IEC ni el representa. Aquesta obreta és, simplement, el resultat d'una feina personal de lectura i anàlisi orientada a ajudar els usuaris del català formal. Una obreta que té l'origen en el guió d'un curs, que va tenir lloc del febrer a l'abril del 2017, adreçat als estudiants del grau de Llengua i Literatura Catalanes de la Universitat Rovira i Virgili.

III

L'obra s'estructura de la manera següent. El primer capítol està dedicat a tractar, com s'ha dit, els aspectes de la normativa gramatical que han canviat (són 100 punts). En el segon es presenten els punts que no han canviat respecte de la tradició normativa però que podien haver canviat perquè eren tema de debat entre els professionals i s'havien fet propostes per modificar-los (en són 25). Cal fer notar, per tant, que no hi ha referències a preceptes que no són controvertits, encara que siguin preceptes que en la pràctica no sempre s'apliquen bé. L'obra no és, doncs, una relació d'errors freqüents ni un manual de resolució de dubtes. Per exemple, no s'indica que la perífrasi *tenir que* és inadequada, perquè aquesta qualificació no ha

canviat i no hi ha hagut cap veu que consideri que hauria de canviar. El tercer capítol té un caràcter una mica miscel·lani: hi ha qüestions gramaticals que ha semblat que calia tractar i que no encaixaven en cap dels capítols anteriors. El quart capítol està dedicat a l'ortografia, i pretén destacar els aspectes més rellevants d'aquesta matèria.

S'ha redactat també una breu introducció. Ha semblat que era convenient perquè permetia explicar algunes característiques generals de la GIEC i contextualitzar-les. Són característiques que cal tenir en compte per entendre l'orientació general que l'IEC ha volgut donar a la nova gramàtica.

I

Introducció

1. Gramàtica descriptiva

La gramàtica descriptiva és una ciència. Té com a objectiu mostrar com és i com funciona una llengua. Col·lecciona dades, les ordena, n'estudia les regularitats i les explica d'acord amb les eines que li proporciona la teoria gramatical. La gramàtica descriptiva no fa judicis de valor.

2. Gramàtica normativa

La gramàtica normativa és una activitat orientada a la pràctica. Té com a objectiu delimitar i caracteritzar una modalitat lingüística perquè sigui utilitzada en els àmbits d'ús formals. Es tracta d'una activitat de naturalesa política. Fa judicis de valor.

3. Relacions entre gramàtica descriptiva i gramàtica normativa

a) La gramàtica descriptiva té valor per ella mateixa, com a disciplina científica. A més, per a la gramàtica normativa, és un **instrument** i un marc conceptual. Avui s'afirma que no es pot **prescriure** (fer gramàtica normativa) sense **descriure**. La normativa ha de partir d'una bona descripció de la llengua. La gramàtica descriptiva proporciona a la gramàtica normativa els conceptes i la terminologia necessaris per poder referir-se als fenòmens de la llengua amb propietat i coherència, i li proporciona també les dades que la gramàtica normativa ha de tenir en compte a l'hora d'establir els preceptes pertinents.

b) Els enunciats de la gramàtica descriptiva i els enunciats de la gramàtica normativa poden coincidir formalment. Un enunciat com «El plural de *cap* és *caps*» és un enunciat que pertany a la gramàtica descriptiva catalana i que també pertany a la gramàti-

Ginebra i Serrabou, Jordi (2017): *La nova normativa de l'Institut d'Estudis Catalans. Guia pràctica*, Tarragona, Publicacions Universitat Rovira i Virgili, p. 11–17.
ISBN: 978-84-8424-612-1. DOI: 10.17345/9788484246121

ca normativa de la llengua catalana. La diferència és el **valor de l'enunciat**. Per a la gramàtica descriptiva, constitueix una constatació. Per a la gramàtica normativa, constitueix un precepte. Quan la normativa ens diu «El plural de *cap* és *caps*» cal entendre que ens diu «El plural de *cap* **ha de ser** *caps*» (en les actuacions que conformen la modalitat utilitzada en els àmbits d'ús formals).

c) En la tradició europea, fins fa no gaire, la gramàtica normativa operava com si totes dues activitats —prescriure i descriure— s'identifiquessin. Els usos lingüístics que no coincidien amb els que establia la gramàtica normativa eren considerats usos desviats, dolents, viciosos. Es considerava que no pertanyien a LA LLENGUA.

4. Àmbit de la gramàtica normativa: la llengua estàndard

La gramàtica normativa estableix un model general de llengua per als àmbits d'ús formals. Aquest model és anomenat *varietat estàndard*. La normativa no té com a objecte determinar com han de ser els usos lingüístics propis de les situacions comunicatives informals. El seu àmbit d'intervenció no és, per exemple, la conversa familiar.

5. Llengua estàndard, llengua «correcta» i llengua històrica

La llengua que passa de pares a fills i que s'utilitza espontàniament en la comunicació entre membres d'una societat —que certs autors anomenen *llengua històrica*— no és una llengua de segona categoria. El fet que molts usos de la llengua històrica quedin fora de la varietat formal de referència (de la varietat estàndard) no vol dir que siguin, en sentit absolut, incorrectes. Són propis del seu àmbit d'ús.

La gramàtica normativa utilitza sovint l'etiqueta *correcte* per indicar «adequat a la llengua estàndard», i l'etiqueta *incorrecte* per indicar «no adequat a la llengua estàndard».

6. Orientació de la tradició gramatical en relació amb les varietats que no són l'estàndard

El fet que la gramàtica normativa utilitzi sovint les etiquetes *correcte/incorrecte* per indicar «adequat/inadequat a la llengua estàndard» ha conduït tradicionalment a pensar que els usos propis de les varietats diferents de l'estàndard són usos incorrectes, dolents, que cal evitar. Aquesta idea ha estat al llarg dels segles afavorida pel que s'ha assenyalat al § 3c.

Els usos propis de les varietats que no són l'estàndard no són incorrectes en sentit absolut (són genuïns i són adequats al seu espai), i només poden qualificar-se d'incorrectes quan amb el mot *incorrecte* es vol indicar «no adequat a la llengua estàndard».

Per evitar malentesos —per evitar que els usuaris d'un idioma pensin que els usos que no pertanyen a l'estàndard són usos incorrectes en sentit absolut—, avui hi ha obres normatives que no utilitzen les etiquetes *correcte/incorrecte*. Aquest és el cas de la nova gramàtica de l'Institut d'Estudis Catalans, que no fa servir els termes *correcte* i *incorrecte* ni una sola vegada. Les expressions que es fan servir, llavors, per indicar que un tret no pertany a l'estàndard són d'una altra mena. Es parla de trets que «no són propis dels registres formals», que «no són adequats», etc.

7. Propòsit i objectius de la nova gramàtica de l'IEC

1. La nova gramàtica de l'IEC té l'objectiu de descriure detalladament les formes i construccions de la llengua catalana. És, doncs, una *gramàtica descriptiva*.
2. A més, la nova gramàtica de l'IEC té l'objectiu d'establir la normativa de la llengua catalana. És també, doncs, una *gramàtica normativa*.
3. Finalment, la nova gramàtica de l'IEC té el propòsit de presentar la llengua com un sistema amb variació interna. Per aquest motiu fa referència a trets —propis dels registres informals o propis de certes àrees geogràfiques— que no pertanyen a l'estàndard. Rere aquest propòsit hi ha la voluntat de mostrar que hi ha usos que no són adequats a la modalitat formal però que són genuïns (que no són, per tant, incorrectes en sentit absolut). En aquest punt, doncs, la nova gramàtica va més enllà del que tradicionalment es

considera la feina d'una gramàtica normativa, perquè també vol orientar els usuaris en relació amb les varietats i els registres que queden fora de l'estàndard.

8. La llengua normativa en la nova gramàtica de l'IEC

1. La nova gramàtica de l'IEC és descriptiva i normativa. Tanmateix, en el cos de l'obra no sempre apareixen clarament separats els enunciats de valor descriptiu dels enunciats de valor normatiu.
2. Per tant, cal interpretar els enunciats neutres de la gramàtica com a enunciats amb doble valor (descriptiu i normatiu). Així, la introducció de l'obra ens diu que aquesta gramàtica «és una gramàtica que presenta la norma a mesura que es descabdella la descripció detallada de les formes i construccions lingüístiques», i que en les seves pàgines «s'estableix la norma a mesura que es descriu el funcionament gramatical de la llengua» (GIEC, p. XXI).
3. Els trets que queden fora de la varietat estàndard (els trets que la tradició prescriptiva anomenaria «incorrectes») s'indiquen per mitjà d'expressions com «cap d'aquestes formes no transcendeix més enllà dels registres informals», «no són pròpies de registres formals», «aquestes combinacions […] no són adequades en els registres formals» i altres d'equiparables.
4. La interpretació del valor dels enunciats de la gramàtica pot resultar més complexa en els casos en què, després d'haver-se descrit dues variants, apareixen expressions que indiquen que una de les opcions és «preferible en els registres formals». El lector de l'obra es pot plantejar si l'opció que s'ha descrit i que no ha estat classificada com a «preferible» és una opció adequada a l'estàndard. La resposta, però, sembla clara: és una opció adequada a l'estàndard, ja que, quan no ho és, s'assenyala explícitament, per mitjà de fórmules diverses, que només és pròpia de registres informals o que no és acceptable o admissible en registres formals.
5. Cal tenir en compte que, en el discurs, un enunciat neutre pot tenir doble valor (descriptiu i normatiu), però que certs elements que s'insereixen en l'enunciat en poden desactivar un. El mot *preferible*, per exemple, és incompatible amb una formulació de

valor prescriptiu, i per tant la presència d'aquest element —que introdueix el factor de la discrecionalitat— impedeix que l'opció a la qual es refereix pugui ser considerada l'única opció normativament vàlida. El lector es pot preguntar, sigui com sigui, com és que l'IEC proporciona de vegades dues opcions normatives (dues opcions per a la llengua estàndard) i després en declara una preferible. La raó cal buscar-la en el fet que l'IEC, a més d'institució normativa, és també un *agent estandarditzador*. Com a autoritat normativa declara que totes dues possibilitats són adequades, però alhora vol fer conèixer quina és la seva opció com a agent estandarditzador.

9. Observacions sobre aquesta obra

1. L'obra que el lector té a les mans està dedicada al català estàndard. A les afirmacions, disposicions i normes de la GIEC i l'OIEC sobre l'estàndard català, que és la varietat dels registres formals. Cal esperar que en el futur pròxim s'elaborin guies sobre els detalls concrets dels enunciats de la GIEC i l'OIEC en relació amb les altres varietats i registres.
2. Per a la presentació de les dades, en aquesta obra s'utilitza, per comoditat expositiva, les expressions *correcte* i *incorrecte*. Cal recordar que, tal com es fan servir aquí, *correcte* significa «adequat a la llengua estàndard» i *incorrecte* significa «inadequat a la llengua estàndard». Pot semblar que fer servir aquestes qualificacions és poc coherent amb el que s'ha dit fins ara. Però no ho és si sempre es té present el que acabem de dir: *incorrecte* o *correcte* són adjectius que s'apliquen a la varietat estàndard. Un tret pot ser *incorrecte* (inadequat a la varietat estàndard) i, alhora, genuí i habitual (i no condemnable, doncs) en el registre col·loquial o en estils informals.
3. Aquesta obra, deixant de banda la introducció i l'apèndix, està dividida en quatre apartats. Cada apartat està dividit en punts (100, 25, 50 i 10), generalment molt breus. En el primer apartat, «Construccions, trets i usos admesos en la GIEC», el títol de cada punt enuncia la construcció, tret o ús ara admès, i tot seguit aquesta construcció, tret o ús s'exemplifica. Per exemple (punt 1):

la combinació *la hi* reformulada en *l'hi*. L'ordre dels punts no és rellevant. En el segon apartat, «Construccions, trets i usos que no canvien», el títol de cada punt enuncia el precepte que no ha canviat. Per exemple (punt 1): el relatiu compost o relatiu preposicional fort no és substituïble pel relatiu preposicional feble (*en què* o *en el qual* no pot ser reemplaçat per *en el que*). En canvi, en el tercer i quart apartats («Altres» i «Ortografia»), el títol del punt no correspon necessàriament a un enunciat d'ús, sinó que pot correspondre simplement al tema que s'hi tracta. Els exemples que apareixen en els diversos apartats poden ser de la GIEC i l'OIEC, però també són, quan ha convingut i sense marcar-ho, d'elaboració o recol·lecció pròpies. En tota l'exposició s'ha buscat, sobretot, que la consulta fos fàcil i ràpida.

4. L'apèndix conté informació complementària que pot ser útil, bàsicament sobre terminologia i conceptes gramaticals que s'han generalitzat en els darrers anys. L'obreta es tanca amb una bibliografia breu que pot ser d'interès per al lector que vulgui aprofundir en els fonaments de la normativa catalana o vulgui conèixer aspectes sobre el debat a l'entorn del model de català formal.
5. Certs lectors potser trobaran estrany que algun dels punts aparegui en un apartat i no en un altre (o, simplement, trobaran estrany que certs punts apareguin). Això és així perquè la normativa catalana no ha estat fins ara un conjunt de preceptes completament tancat i definit i, per tant, el que per a certs professors, correctors o gramàtics constituïa una prescripció clara per a d'altres no ho era (o era només una recomanació). Sigui com sigui, el que és important —més que no pas si un punt figura en un apartat o en un altre— és què en diuen ara en concret la GIEC i l'OIEC.

10. Abreviatures utilitzades

PRF	preferible en els registres formals
prRF	propi dels registres formals (*però no:* el propi dels registres formals)
MHRF	més habitual en els registres formals
LHRF	l'habitual en registres formals
MHLE	més habitual en llengua escrita
MCP	més corrent i preferible
UP	s'usa preferentment
P	preferentment
SMRF	se sol mantenir en registres formals
TRF	tendència en els registres formals
FT	forma tradicional
TPRF	tradicional i preferible en els registres formals
MH	més habitual

II

Construccions, trets i usos admesos en la GIEC que fins ara estaven oficialment condemnats, o bé que fins ara estaven condemnats per la tradició normativa, o bé que fins ara eren considerats incorrectes, sospitosos o poc genuïns per alguns autors

1. Combinació del pronom *la* i el pronom *hi* transformada en *l'hi* (p. 204, 212, 215)

La llibreta, a la mare, ja l'hi donaré.

També continua sent correcte (PRF, prRF):

La llibreta, a la mare, ja la hi donaré.
La llibreta, a la mare, ja li la donaré.

2. Combinació del pronom *li* i el pronom *ho* transformada en *l'hi* (p. 212)

Tot això, a la teva germana, l'hi diràs quan puguis.

També continua sent correcte (MHRF):

Tot això, a la teva germana, li ho diràs quan puguis.

3. Combinació del pronom *li* i el pronom *en* transformada en *n'hi* (p. 212)

Necessitava feina, però ningú no n'hi donava.

També continua sent correcte (MHRF):

Necessitava feina, però ningú no li'n donava.

Ginebra i Serrabou, Jordi (2017): *La nova normativa de l'Institut d'Estudis Catalans. Guia pràctica*, Tarragona, Publicacions Universitat Rovira i Virgili, p. 19–55.
ISBN: 978-84-8424-612-1. DOI: 10.17345/9788484246121

4. Forma reforçada del pronom *es* davant de verb començat per [s] (p. 200)

Es sentien molts crits.

També continua sent correcte (MHLE):

Se sentien molts crits.

5. Pronom *ho* com a atribut definit (p. 680, 692)

És el degà o no ho és?
Sí que ho és, la seva mare, aquella dona.

També continua sent correcte (menys habitual):

És el degà o no l'és?
Sí que l'**és,** la seva mare, aquella dona.

6. Duplicació pronominal del CI *in situ* amb els verbs psicològics de la classe C, amb els verbs de necessitat o obligació i amb altres verbs (p. 493-494, 684, 1025)

Aquest minuet li agradava molt a la meva professora de piano.
La proposta també els ha caigut bé als de tercer.
No li repugna al teu professor la teva mala lletra?

Si no ho fas tu, li tocarà fer-ho a la Maria.
Això no em convé a mi; li convé a la Pepa.

Aquestes coses només li passen al teu home.
Aquesta idea tan estranya se li ha acudit a la Marta.

Nota 1: Els verbs psicològics de la classe C (p. 853) són *abellir*, *agradar*, *caure* + [complement modal], *coure* 'ferir en l'esperit', *desagradar*, *desplaure*, *doldre*, *encantar*, *importar*, *interessar*, *pesar*, *plaure*, *recar*, *remordir*, *repugnar* i *saber greu*.

Nota 2: Els verbs de necessitat o obligació són (p. 1024) *bastar*, *caldre*, *convenir*, *escaure*, *faltar*, *fer falta*, *pertocar*, *tocar*, *urgir*.

Nota 3: Altres verbs amb duplicació són (p. 684) *acudir-se*, *passar*, *succeir.*

Nota 4: «Per a molts parlants, l'elisió del pronom donaria lloc a construccions forçades» (p. 684).

Nota 5: Segurament (no ho diu explícitament la GIEC), la duplicació pronominal afecta tots els predicats no agentius que es construeixen amb un CI que denoti l'experimentador, sigui regit o no:

A mi em semblarà bé si li sembla bé a la mare.

Encara que no t'ho creguis, el secret se li va escapar a la Núria.

Nota 6: Amb CI com *a tothom*, *a ningú* i *a tots* és normal que no hi hagi duplicació (p. 685):

Aquesta idea no agradarà a ningú.

7. Duplicació pronominal del relatiu CI amb els verbs psicològics de la classe C (p. 1059)

Convidarem la veïna, a la qual sembla que li agraden molt els calçots.

Aquesta norma s'ha de comunicar als treballadors a qui estiguem segurs que els pot interessar.

Nota: La GIEC diu que l'eliminació del pronom feble resulta forçada en frases com les dels exemples, «en què l'oració de relatiu té una estructura complexa». No és clar, doncs, si en les oracions de relatiu amb estructures no complexes convé també, llavors, mantenir el pronom feble.

8. Duplicació pronominal obligatòria del datiu de possessió *in situ* amb els verbs inacusatius i assimilables (p. 685)

Al nen no li han caigut les dents de llet; li han caigut a la nena.

Saps que li ha sortit bigoti al fill del forner de la plaça de l'Era?

La veu no em tremolava a mi; li tremolava al policia.

Solucions incorrectes:

*Al nen no li han caigut les dents de llet; han caigut a la nena.

*Saps que ha sortit bigoti al fill del forner de la plaça de l'Era?

*La veu no em tremolava a mi; tremolava al policia.

9. Pronom feble posposat en les perífrasis i en certs temps verbals (p. 200, 945, 948, 949)

Hem d'anar-hi.

Solia veure'l.

Vaig agafar-lo.

Està afaitant-se.

Hi començarà a treballar demà.

També continua sent correcte:

Hi hem d'anar.

El solia veure.

El vaig agafar.

S'està afaitant.

Començarà a treballar-hi demà.

10. Pronom feble preposat amb el verb *saber* seguit d'infinitiu (p. 948)

El sap usar.

També continua sent correcte:

Sap usar-lo.

Nota 1: En els altres casos de seqüències que corresponen a un verb principal i una subordinada d'infinitiu, el pronom feble apareix al final de la seqüència (p. 945):

Lamentaria dir-ho.

*Ho lamentaria dir.

La GIEC indica, de tota manera, que en l'actualitat molts parlants admeten la possibilitat, amb certs verbs, d'anteposar el pronom (p. 948):

> L'intentaré localitzar. (*També*: Intentaré localitzar-lo.)
>
> El pensava convidar. (*També*: Pensava convidar-lo.)

Nota 2: Cal tenir en compte, a més, que determinats verbs de moviment admeten tradicionalment l'anteposició del pronom:

> He anat a veure-la.
>
> L'he anat a veure.

(També admeten l'anteposició els infinitius que depenen dels auxiliars causatius *fer* i *deixar* i dels verbs de percepció, segons una casuística en relació amb la qual, però, no hi ha novetats a la GIEC.)

11. Pleonasmes aparents (p. 711-712, 1058-1060)

Amb verbs amb pronoms lexicalitzats (*sortir-se'n, dir-hi, ser-hi, entendre-hi, dir-ne*):

> Li van sobrevenir unes complicacions de les quals no se'n va poder sortir.
>
> El que hi diu a la tapa és que caduca el primer de maig.
>
> Una reunió en la qual tu no hi eres.
>
> No vol dictaminar sobre uns aspectes en què no hi entén.
>
> És un suc negre que en diuen cafè.

En construccions amb *hi* inacusativitzador de verbs intransitius:

> És una habitació on hi dormen nens.

En construccions partitives amb relatiu tematitzat a l'esquerra:

> Ens van dur onze vehicles espatllats, dels quals només en vam poder arreglar tres.

En oracions de relatiu amb una subordinada que fa de circumstancial:

> Són unes injustícies que hem patit perquè no les hem pogut evitar.

12. Anàfora el·líptica i altres casos d'omissió d'*en* i *hi* (p. 700, 705, 709)

Vull llegir aquesta novel·la perquè he conegut l'autor.
Et felicito per aquests dos articles: et felicito de cor.
Neteja la casa i no deixis res a dins.

També continua sent correcte:

Vull llegir aquesta novel·la perquè n'he conegut l'autor.
Et felicito per aquests dos articles: te'n felicito de cor.
Neteja la casa i no hi deixis res a dins.

13. Elisió del pronom *en* representant de complement d'origen en combinació amb pronom acusatiu de tercera persona (p. 215)

Treu el iogurt de la nevera	→	Treu-lo.
Allunya el nen del perill	→	Allunya'l.
Netegen les platges de fuel	→	Les netegen.

També continua sent correcte (menys normal, molt poc usual):

Treu el iogurt de la nevera	→	Treu-l'en.
Allunya el nen del perill	→	Allunya-l'en.
Netegen les platges de fuel	→	Les en netegen.

Nota 1: Però no s'elideix amb acusatiu de primera o segona persona:

Treu-me d'aquest infern	→	Treu-me'n.	→	[*Treu-me.]
Allunya't del perill	→	Allunya-te'n.	→	[*Allunya't.]
Em netejo de l'energia negativa	→	Me'n netejo.	→	[*Em netejo.]

Nota 2: Certs verbs admeten amb certa naturalitat el pronom:

El rei va desposseir els rebels de tot el que tenien	→	El rei els en va desposseir.
El van dissuadir d'intentar-ho	→	L'en van dissuadir.
Volien privar-los de l'alcohol	→	Els en volien privar.
El van separar de la taula	→	L'en van separar.

14. Pronom *li* com a datiu inanimat (datiu de cosa) (p. 681, 709)

Els professors li donen molta importància, a la lectura.
Al rellotge ja li hem donat corda.
Posa-li sal, a l'enciam.
A la segona proposta no li dedicarem tant de temps.

També continua sent correcte:

Els professors hi donen molta importància, a la lectura.
Al rellotge ja hi hem donat corda.
Posa-hi sal, a l'enciam.
A la segona proposta no hi dedicarem tant de temps.

15. Pronom personal fort introduït per *de* com a complement de les preposicions i locucions *a la vora*, *damunt*, *darrere*, *davall*, *davant*, *dins*, *dintre*, *en contra*, *fora*, *prop* i *vora* (p. 615, 679, 720-721, 759-760)

Seien a la vora de nosaltres.
L'avió passa damunt de nosaltres.
Tu vas darrere de mi.
Vull estar davall de tu.
Caminaven davant de tu.
La força és dins/dintre de nosaltres.
Sempre parla en contra de vosaltres.
No busquis l'amor fora de tu.
Ha caigut prop de tu.
Seia vora d'ella.

També continua sent correcte:

Seien a la vora nostra.
L'avió passa damunt nostre.
Tu vas darrere meu.
Vull estar davall teu.
Caminaven davant teu.

La força és dins/dintre nostre.

Sempre parla en contra vostra.

No busquis l'amor fora teu.

Ha caigut prop teu.

Seia vora seu.

Nota: En el cas de *vora*, el pronom personal només és adequat si és de tercera persona. Seria incorrecte **vora de mi*, **vora de tu*, **vora de nosaltres*, **vora de vosaltres*. Això no passa amb *a la vora*, que admet *a la vora de mi*, etc.

16. Pronom personal *ell* referit a inanimat (a cosa) (p. 678)

Quan va acompanyat dels elements focalitzadors *sol* o *tot:*

Aquesta circumstància és, ella sola, decisiva.

Aquests errors, nascuts tots ells de la negligència i la incompetència, no es poden repetir.

També continua sent correcte:

Aquesta circumstància és, tota sola, decisiva.

Aquests errors, nascuts tots de la negligència i la incompetència, no es poden repetir.

Com a complement en una construcció partitiva:

Hi trobem més de cinquanta espècies sedentàries, la majoria d'elles protegides per la legislació vigent.

També continua sent correcte:

Hi trobem més de 50 espècies sedentàries, la majoria protegides per la legislació vigent.

En complements que no admeten un pronom feble:

Aquests criteris no permeten per ells mateixos classificar les dades.

He corregit les faltes del text; entre elles, les faltes de puntuació.

Quan el possessiu no permet identificar l'antecedent:

Definim *veu* com el so que es produeix a la laringe en vibrar les cordes vocals quan l'aire expel·lit pels pulmons s'obre pas a través d'elles.

També continua sent correcte (però ambigu):

> Definim *veu* com el so que es produeix a la laringe en vibrar les cordes vocals quan l'aire expel·lit pels pulmons s'obre i passa a través d'elles.

Nota: En construccions reflexives aquest ús ja estava acceptat: *Un automòbil és un vehicle que es mou per ell mateix.*

17. Relatius *en el qual* (i flexió) i *en què* amb valor temporal (p. 1038, 1053)

> Rememorava l'any en el qual es va casar.
>
> Rememorava l'any en què es va casar.

També continua sent correcte:

> Rememorava l'any que es va casar.

18. Relatiu *el que* (i flexió) en les relatives semilliures (relatives substantives genèriques) de persona (p. 1036, 1049)

> Els que no tinguin passaport que s'esperin en aquesta sala.
>
> El que s'apassiona pel joc està perdut.

També continua sent correcte:

> Els qui no tinguin passaport que s'esperin en aquesta sala.
>
> El qui s'apassiona pel joc està perdut.

19. Elisió de la preposició del relatiu quan el relatiu fa en l'oració relativa la mateixa funció que l'antecedent en l'oració principal (p. 1045, 1054)

> No podem avançar si no comptem amb l'ajut que compten ells.
>
> Sempre insisteix en les coses que ha insistit abans.
>
> No ho podem vendre al preu que ho veníem abans.
>
> Ho han trobat al calaix que ho havien deixat.

També continua sent correcte («també és generalment possible en un registre més formal»):

> No podem avançar si no comptem amb l'ajut amb què compten ells.
> No podem avançar si no comptem amb l'ajut amb el qual compten ells.
> Sempre insisteix en les coses en què ha insistit abans.
> Sempre insisteix en les coses en les quals ha insistit abans.
> No ho podem vendre al preu a què ho veníem abans.
> No ho podem vendre al preu al qual ho veníem abans.
> Ho han trobat al calaix en què ho havien deixat.
> Ho han trobat al calaix en el qual ho havien deixat.
> Ho han trobat al calaix on ho havien deixat.

20. Elisió de la preposició del relatiu quan és la mateixa preposició que introdueix la relativa lliure o semilliure (p. 1052, 1054)

> Dona-ho a qui ells ho van vendre.
> Ho porto per a qui ho vas portar tu.
> El trauré d'on l'has tret tu.

També continua sent correcte («en registres molt formals també és possible»):

> Dona-ho a aquell a qui ells ho van vendre.
> Ho porto per a aquell per a qui ho vas portar tu.
> El trauré del lloc d'on l'has tret tu.

21. Elisió de la preposició àtona del relatiu quan la relativa lliure o semilliure també va introduïda per preposició àtona (encara que no sigui la mateixa) (p. 1052)

> Reconduïm la conversa cap al que hem de parlar.
> No has de comptar amb els qui no hi pensa ningú.

També continua sent correcte:

> Reconduïm la conversa cap allò/això de què hem de parlar.
> No has de comptar amb aquells en els quals no hi pensa ningú.

Nota: Es tracta, de tota manera, d'una construcció marginal i de vegades impossible. En el segon exemple es genera una còpia pronominal.

22. Oració relativa d'infinitiu quan el relatiu no és subjecte ni CD (p. 1061)

Buscava algú amb qui refer la seva vida.

He trobat un lloc on aparcar.

No tenien on instal·lar-se.

Altres solucions correctes (MHRF):

Buscava algú amb qui pogués refer la seva vida.

He trobat un lloc per aparcar.

No tenien lloc per instal·lar-se.

23. Alternança de possessiu i pronom feble datiu (amb valor possessiu)

Amb els verbs de sentiment *admirar*, *envejar* i (en menor mesura) *voler*, i amb els estatius *conèixer*, *saber* i *reconèixer* (p. 683):

Envejo el teu caràcter.

Admiro el seu esforç.

Coneix les meves manies.

Sé els seus secrets.

Reconec el seu traç.

També continua sent correcte:

T'envejo el caràcter.

Li admiro l'esforç.

Em coneix les manies.

Li sé els secrets.

Li reconec el traç.

Quan el sintagma nominal que indica la cosa posseïda designa un objecte de l'esfera personal (p. 683):

Ja has raspallat el seu abric?

Passejaré el teu gos.

La meva moto s'ha espatllat.

Es cremaran les teves torrades.

El meu sou no arriba ni per a unes vacances curtes.

També continua sent correcte:

Ja li has raspallat l'abric?

Et passejaré el gos.

La moto se m'ha espatllat.

Se't cremaran les torrades.

El sou no m'arriba ni per a unes vacances curtes.

Amb noms de parentiu amb verbs com *néixer*, *casar-se* o *morir-se* (p. 683):

Ha nascut un fill seu.

S'ha casat la seva filla.

S'ha mort una cunyada meva.

També continua sent correcte:

Li ha nascut un fill.

Se li ha casat la filla.

Se m'ha mort una cunyada.

Nota: Per a totes aquestes construccions certes obres consideraven que la versió amb possessiu era inadequada perquè queia dins el fenomen d'**abús dels possessius**, ja que es jutjava com a possessiu abusiu el que podia substituir-se amb naturalitat per un datiu possessiu.

24. Alternança del pronom feble *en* i el possessiu si el referent és humà o si el nucli modificat és definit (p. 702-703)

Sempre ens quedarà el seu record. [de l'avi]

Demostraré la seva existència. [del ieti]

També continua sent correcte:

Sempre ens en quedarà el record. [de l'avi]

En demostraré l'existència. [del ieti]

Nota: La tradició prescriptiva també considerava **abús dels possessius** el cas de la construcció en què el possessiu pot substituir-se amb naturalitat pel pronom *en*.

25. Possessiu objectiu referit a persones (p. 611, 618)

Trump truca a Rajoy un mes després de la seva elecció.

Van capturar els lladres, però durant la seva persecució tres policies van resultar ferits.

Altres solucions que també continuen correctes:

Trump truca a Rajoy un mes després de l'elecció.

Trump truca a Rajoy un mes després d'haver estat elegit.

Van capturar els lladres, però durant la persecució tres policies van resultar ferits.

Van capturar els lladres, però mentre els perseguien tres policies van resultar ferits.

26. Possessiu objectiu referit a coses (p. 613, 618, 702)

En el títol d'una conferència o d'un estudi:

La balneoteràpia i la seva evolució.

En altres casos:

Els arquitectes que van visitar el teatre cremat no recomanen la seva restauració.

Cal analitzar la documentació de l'ermita de Sant Mer i les característiques de la seva restauració.

És un instrument avui desconegut, però en pintures antigues trobem mostres del seu ús.

També continua sent correcte:

> Els arquitectes que van visitar el teatre cremat no en recomanen la restauració.
>
> Els arquitectes que van visitar el teatre cremat no recomanen restaurar-lo.

Nota: La posició de la GIEC sobre aquest punt no és concloent. D'una banda, indica que «amb noms deverbals i de representació recórrer al possessiu per a expressar l'objecte o tema inanimat resulta forçat […]. Quan l'antecedent és inanimat, prescindim del possessiu si queda a prop, dins la mateixa oració: *El mecànic, després de repassar el cotxe, ha dit que la reparació serà molt cara*; *El museu té problemes estructurals, però la junta de benefactors es farà càrrec de la restauració*» (p. 618). I tot seguit afegeix: «Però és possible, tot i que no és freqüent, que *seu* representi un posseïdor inanimat.»

27. Manteniment de *amb* davant subordinada d'infinitiu (p. 642, 998, 999, 1011-1013)

Comptava amb això.	→	Comptava amb fer això.
Es conforma amb poc sou.	→	Es conforma amb tenir poc sou.
Estem d'acord amb això.	→	Estem d'acord amb deixar-ho per ara.
En té prou amb poca cosa.	→	En té prou amb saber que vindràs.
N'hi ha prou amb la inscripció.	→	N'hi ha prou amb inscriure's.

També continua sent correcte (PRF):

Comptava amb això.	→	Comptava a/de/ø fer això.
Es conforma amb poc sou.	→	Es conforma a/de tenir poc sou.
Estem d'acord amb això.	→	Estem d'acord a/de deixar-ho per ara.
En té prou amb poca cosa.	→	En té prou de saber / sabent que vindràs.
N'hi ha prou amb la inscripció.	→	N'hi ha prou d'inscriure's / inscrivint-se.

28. Manteniment de *en* davant subordinada d'infinitiu (p. 642, 998, 999, 1011-1013)

Insisteix en els temes de sempre.	→	Insisteix en parlar sobre els temes de sempre.
S'obstinava en la defensa d'una idea absurda.	→	S'obstinava en defensar una idea absurda.
El mètode es basa en una actuació lenta.	→	El mètode es basa en actuar lentament.
Té interès en l'estudi dels cefalòpodes.	→	Té interès en estudiar els cefalòpodes.

També continua sent correcte (PRF):

Insisteix en els temes de sempre.	→	Insisteix a parlar sobre els temes de sempre.
S'obstinava en la defensa d'una idea absurda.	→	S'obstinava a defensar una idea absurda.
El mètode es basa en una actuació lenta.	→	El mètode es basa a actuar lentament.
Té interès en l'estudi dels cefalòpodes.	→	Té interès de/a/per estudiar els cefalòpodes.

29. Preposició *per* i preposició *per a* davant infinitiu final (p. 1124-1126)

Tinc un ganivet per tallar la carn.

M'ha telefonat per proposar-me un pla.

O bé:

Tinc un ganivet per a tallar la carn.

M'ha telefonat per a proposar-me un pla.

També continua sent correcte (solució tradicional):

Tinc un ganivet per a tallar la carn.

M'ha telefonat per proposar-me un pla.

30. Preposició *per* davant infinitiu causal simple quan equival a un infinitiu compost i quan el verb és copulatiu o estatiu (p. 744, 930, 1118-1119)

Això et passa per no apuntar-te el compromís a l'agenda.

Gràcies per venir.

Li passa per ser un badoc.

El van acomiadar per tenir el nas llarg.

També continua sent correcte:

Això et passa per no haver-te apuntat el compromís a l'agenda.

Gràcies per haver vingut.

Li passa perquè és un badoc.

El van acomiadar perquè té el nas llarg.

31. Preposició *per* davant certs sintagmes nominals finals i equiparables o sintagmes nominals de límit final/causal imprecís (p. 747, 749)

Estudia per metge.

No n'hi ha per tant.

No dono per gaire més.

Acord per la reforma.

Programa pel reciclatge de xiclets mastegats.

Oblida-te'n per sempre. (UP)

També continua sent correcte:

Estudia per a metge.

No n'hi ha per a tant.

No dono per a gaire més.

Acord per a la reforma.

Programa per al reciclatge de xiclets mastegats.

Oblida-te'n per a sempre.

32. Preposicions *per* i *per a* com a introductores de complement indicador de la persona segons la qual una afirmació és vàlida (p. 750)

Per la directora de l'escola, la implicació de les famílies és fonamental.

També continua sent correcte:

Per a la directora de l'escola, la implicació de les famílies és fonamental.

33. Preposicions *per* i *per a* com a introductores d'adjunts amb valor concessiu (p. 1161)

Per l'edat que té, es conserva molt bé.

També continua sent correcte:

Per a l'edat que té, es conserva molt bé.

34. Locució *per part de* introductora del complement agent en les passives (pronominals o morfològiques) (p. 504, 889)

La iniciativa va ser molt criticada per part de l'oposició.

S'han emès vots particulars per part dels diputats del grup mixt.

També continua sent correcte:

La iniciativa va ser molt criticada per l'oposició.

Però no:

*S'han emès vots particulars pels diputats del grup mixt.

35. Preposició *per* i locució *per part de* introductores del complement agent dels noms predicatius (p. 532, 781)

L'explotació d'una idea pels imitadors.

La resolució de les impugnacions pel president va durar dos mesos.

També correcte:

L'explotació d'una idea per part dels imitadors.

La resolució de les impugnacions per part del president va durar dos mesos.

36. Preposicions *cap*, *cap a* i *cap en* davant de demostratiu (p. 752)

Aneu cap aquella casa.

També continua sent correcte:

Aneu cap a aquella casa.

I també continua sent correcte:

Aneu cap en aquella casa.

37. Preposicions *fins*, *fins a* i *fins en* davant de demostratiu (p. 753)

Aneu fins aquella casa.

També continua sent correcte:

Aneu fins a aquella casa.

I també continua sent correcte:

Aneu fins en aquella casa.

38. Preposició *fins* davant sintagmes nominals que expressen dates concretes (p. 753)

No va tornar fins la primavera següent.

No va tornar fins l'1 d'agost.

També continua sent correcte:

No va tornar fins a la primavera següent.

No va tornar fins a l'1 d'agost.

39. Coordinació de preposicions, però restringida als llenguatges d'especialitat (p. 773)

La cervesa es fabrica amb i sense alcohol.

Solucions generals:

La cervesa es fabrica amb alcohol i sense.

La cervesa es fabrica amb alcohol i sense alcohol.

40. Coordinació inharmònica de règims, però restringida als llenguatges d'especialitat (p. 773)

Aquesta proposta conté —o consisteix— en elements molt heterogenis.

Aquesta previsió es basa —però no coincideix— amb la que han fet els experts.

També continua sent correcte:

Aquesta proposta conté —o consisteix en— elements molt heterogenis.

Aquesta previsió es basa en —però no coincideix amb— la que han fet els experts.

41. Subordinada d'infinitiu (quasirelativa deòntica) introduïda per *a* (p. 894)

Aquests són els temes a tractar.

Tinc la llista de qüestions a debatre.

[En un imprès:] Quantitat a pagar.

També continua sent correcte:

Aquests són els temes per tractar / Aquests són els temes que cal tractar.

Tinc la llista de qüestions per debatre / Tinc la llista de qüestions que cal debatre.

[En un imprès:] Quantitat per pagar.

42. Correlació preposicional temporal «*de... a*» amb caiguda de la *a* (p. 741, 753)

Tornarem d'aquí un mes.

El fuster vindrà d'aquí dos dies.

També continua sent correcte (SMRF):

Tornarem d'aquí a un mes.

El fuster vindrà d'aquí a dos dies.

43. Correlació preposicional temporal «*des de... fins a*» amb caiguda de *des* (p. 740, 754)

De casa fins a l'institut.

Del 15 de juliol fins al 15 d'agost.

D'ara fins divendres.

També continua sent correcte:

Des de casa fins a l'institut.

Des del 15 de juliol fins al 15 d'agost.

Des d'ara fins divendres.

44. Seqüència «*al* + infinitiu» amb valor temporal (p. 1190, 1193-1194)

A l'arribar nosaltres, tots ja hi eren.

També continua sent correcte (i s'hi ha «donat PRF»):

En arribar nosaltres, tots ja hi eren.

45. Seqüències «*en* + infinitiu» i «*al* + infinitiu» amb valor causal (p. 1119-1120, 1194)

En llegir les teves cartes, li passen tots els mals.

També correcte:

Al llegir les teves cartes, li passen tots els mals.

46. Preposició *junt amb* (p. 798)

Va rebre la vostra carta junt amb la meva.

També continua sent correcte:

Va rebre la vostra carta juntament amb la meva.

47. Seqüència *degut a* com a locució preposicional (p. 779, 1121)

S'ha suspès el partit degut al mal temps.

Degut al fet que no tenim prou personal, prescindirem d'aquest projecte.

Nota: Cal vigiliar, però, amb construccions com les següents, que són inadequades:

*Degut a que les condicions atmosfèriques són desfavorables, se suspèn la prova.

*Degut a què les condicions atmosfèriques són desfavorables, se suspèn la prova.

48. Locució *amb relació a* sinònima de *en relació amb* (p. 783)

Amb relació al que proposeu, he de dir que no hi estic d'acord.

També continua sent correcte:

En relació amb el que proposeu, he de dir que no hi estic d'acord.

Nota: Equivalència que ja constava al *DIEC2*.

49. Locució *a falta de* amb valor temporal (p. 782)

Va xiular un penal a falta de cinc minuts per al final.

Nota: La GIEC indica que es tracta d'un ús que trobem en «el llenguatge periodístic».

50. Locució *a jutjar per* (p. 742, 782, 1153)

A jutjar pel que diu, té raó.

A jutjar per les informacions rebudes, hem de creure que és veritat.

També continua sent correcte:

Si jutgem pel que diu, té raó.

Si jutgem per les informacions rebudes, hem de creure que és veritat.

51. Locució *al respecte* (p. 783)

Els hem parlat del valor de les enquestes i els hem donat bibliografia al respecte.

També continua sent correcte:

Els hem parlat del valor de les enquestes i els hem donat bibliografia.

Els hem parlat del valor de les enquestes i els hem donat bibliografia sobre la qüestió.

52. Locució *a base de* introductora de mitjà o instrument de caràcter fonamental o bàsic (p. 781)

L'educació s'hauria de fer a base d'incitar el descobriment de plaers distints dels que proporciona un fals concepte de la utilitat.

Nota: Fins ara els manuals puntualitzaven que la locució tenia funció exclusiva d'introducció de complement de matèria (per exemple: *Un sopar a base de peix*).

53. Seqüència «*després que* + subjuntiu» (p. 768, 919, 942, 964, 990, 1196)

Després que t'ho digués ell, jo hi vaig estar d'acord.

Dos dies després que es produís l'atemptat, el Parlament aprovava una nova llei.

També continua sent correcte (FT):

Després de dir-t'ho ell, jo hi vaig estar d'acord.

Dos dies després de produir-se l'atemptat, el Parlament aprovava una nova llei.

54. Futur perfet de cortesia atenuador de l'impacte potencial pel desconeixement d'una pressuposició (p. 922-923, 924)

A hores d'ara els lectors ja hauran descobert qui és l'assassí.

També continua sent correcte:

A hores d'ara els lectors ja deuen haver descobert qui és l'assassí.

55. Infinitiu nominal (p. 533-535, 585-586, 1000)

Li va doldre l'haver de renunciar-hi.

En aquell silenci se sentia el bategar del seu cor.

També continua sent correcte (MH):

Li va doldre haver de renunciar-hi.

En aquell silenci se sentia el batec del seu cor.

Nota 1: «La llengua fa, però, un ús molt restringit d'aquest recurs» (p. 586), que «no és l'opció més habitual» (p. 535); «habitualment la llengua se serveix de la construcció en infinitiu sense determinant» (p. 535). «No és habitual fer precedir la subordinada substantiva per l'article definit *el* sense un nom com *fet*: *Em repugna fins i tot* (*el fet de*) *pensar-hi* i no pas *Em repugna fins i tot el pensar-hi*» (p. 1000).

Nota 2: L'infinitiu nominal es classifica en *infinitiu nominal formal* (porta adjectius o complements preposicionals) i *infinitiu nominal funcional* (porta adverbis o complements típics del verb). Aquest segon és molt més reticent a admetre l'article.

Nota 3: L'infinitiu nominal no és l'infinitiu substantivat, lexicalitzat com a nom (que trobem en frases com *Els deures s'han de presentar polits*).

56. Oració interrogativa directa parcial amb el verb en infinitiu (p. 1260)

Com arribar-hi?

Què fer?

A qui recórrer?

També continua sent correcte amb verb modal (MCP):

Com podem arribar-hi?

Què hem de fer?

A qui cal recórrer?

57. Perífrasi «*portar* + SN [temps] + gerundi/participi/SP» (p. 1202)

Porta anys dient el mateix.

Portava setmanes engripat.

Porto dies sense dormir.

La Pepa porta tres hores de mala lluna.

També continua sent correcte:

Fa anys que diu el mateix.

Fa setmanes que està engripat.

Fa dies que no dormo.

La Pepa fa tres hores que està de mala lluna.

58. Perífrasi «*venir a* + infinitiu» (p. 956)

Aquesta publicació ve a omplir el buit que hi havia en aquesta matèria.

Tots dos veniu a tenir els mateixos símptomes.

També continua sent correcte:

Aquesta publicació omple més o menys el buit que hi havia en aquesta matèria.

Tots dos teniu si fa no fa els mateixos símptomes.

59. Perífrasi «*estar* + gerundi» (p. 953)

No el molestis, que està treballant.

Vam estar parlant més de tres hores.

També continua sent correcte:

No el molestis, que treballa.

Vam parlar més de tres hores.

Nota: La perífrasi és incorrecta amb verbs estatius:

*Està tenint problemes.

*Està sent valent.

60. Auxiliar *deure* en la perífrasi d'obligació en valencià i en casos més o menys fixats (p. 951, 987)

Sempre m'havien dit que els fills devien obeir els pares (*en valencià*).

He fet el que devia (*elisió del verb principal*).

Podem i devem criticar els polítics corruptes (*evitació de coordinació poc harmònica*).

També continua sent correcte:

Sempre m'havien dit que els fills havien d'obeir els pares.

He fet el que havia de fer.

Podem —i hem de— criticar els polítics corruptes.

Podem criticar els polítics corruptes i hem de fer-ho.

61. Perífrasi «*venir* + participi» amb valor atributiu (p. 890)

La possibilitat que això passi ve determinada per les circumstàncies.

La preposició concreta ve determinada pel verb.

També continua sent correcte:

La possibilitat que això passi està determinada per les circumstàncies.

La preposició concreta està determinada pel verb.

62. Caiguda de *no* en la doble negació (p. 1304-1305, 1309)

Ningú podrà afirmar el contrari.

Cap dels teus amics es va presentar.

Res ens farà canviar.

Tampoc ho defensava.

També continua sent correcte (MHRF, LHRF):

Ningú no podrà afirmar el contrari.

Cap dels teus amics no es va presentar.

Res no ens farà canviar.

Tampoc no ho defensava.

Nota: L'etiqueta doble negació és usada en la GIEC per referir-se a una altra qüestió. El que la tradició normativa anomena *doble negació* es tracta a l'apartat «Elisió de l'adverbi *no*».

63. Expressió del mes i de l'estació sense preposició quan hi ha complement (p. 583, 1176)

Van anar a França l'agost passat.

Va començar a treballar-hi l'estiu del 1989.

També continua sent correcte:

Van anar a França a l'agost passat.

Va començar a treballar-hi a l'estiu del 1989.

Nota: Però va amb preposició si no porta complement:

Va néixer a l'abril. [*Va néixer l'abril.]

Van començar a treballar-hi a l'estiu. [*Van començar a treballar-hi l'estiu.]

64. Certes altres expressions temporals sense preposició (p. 1176)

Se'n va parlar molt els anys vint.

El descobriment es va fer el segle passat.

Són coses que van passar el primer mil·lenni.

També continua sent correcte:

Se'n va parlar molt en els anys vint / als anys vint.

El descobriment es va fer en el segle passat / al segle passat.

Són coses que van passar en el primer mil·leni / al primer mil·lenni.

65. Sistema horari de rellotge, sistema horari internacional i variant per indicar l'hora en punt (p. 1181-1183)

Són les tres i mitja (*sistema horari de rellotge*).

Són les 3.30 (*sistema horari internacional*).

Va venir al punt de les set (*variant per indicar l'hora en punt*).

També correcte:

Són dos quarts de quatre (*sistema horari de campanar*).

Va venir a les set en punt (*construcció tradicional per indicar l'hora en punt*).

66. Cadena *no obstant* com a connector parentètic (p. 975, 1159)

Res més estrany que un ocell no volador. No obstant, n'abunden a la regió.

També continua sent correcte (MHRF):

> Res més estrany que un ocell no volador. No obstant això, n'abunden a la regió.
>
> Res més estrany que un ocell no volador. Això no obstant, n'abunden a la regió.

67. Locució *així doncs* (p. 972, 975)

> Així doncs, no és acceptable pronunciar aquest so així.

També continua sent correcte:

> Així, doncs, no és acceptable pronunciar aquest so així.

68. Locució condicional *a menys de* (p. 769, 782, 1151)

> A menys d'estar ferit o necessitar ajuda mèdica, no està permès abandonar la cursa fora d'un lloc de control.

També continua sent correcte:

> Si no s'està ferit o es necessita ajuda mèdica, no està permès abandonar la cursa fora d'un lloc de control.

Nota: El *DIEC2* ja recollia la variant *a menys que*.

69. Expressió *a notar que* amb valor imperatiu (p. 1282)

> A notar que s'ha ajornat la reunió.

70. Subordinada amb *ja que* en posició final (1115-1116)

> Queda't a sopar, ja que ets aquí.

També continua sent correcte («ús més tradicional»):

> Ja que ets aquí, queda't a sopar.

71. Locució conjuntiva *donat que* (p. 965, 1120)

Vam decidir deixar-ho córrer, donat que el guany del negoci era massa petit.

També continua sent correcte:

Vam decidir deixar-ho córrer, atès que el guany del negoci era massa petit.

Vam decidir deixar-ho córrer, perquè el guany del negoci era massa petit.

72. Concordança dels noms en aposició *estàndard*, *model* i *fantasma* quan els parlants els perceben com a adjectius (p. 541)

Actuar segons els procediments estàndards.

Consultar els verbs models.

Una contrada plena de pobles fantasmes.

També continua sent correcte (TRF):

Actuar segons els procediments estàndard.

Consultar els verbs model.

Una contrada plena de pobles fantasma.

73. Concordança del verb amb el «nom de grup» quantificador en construccions pseudopartitives (p. 487, 521)

Un grup de diputats votà en contra de la proposta.

Una colla de brètols va destrossar el cementiri.

També continua sent correcte:

Un grup de diputats votaren en contra de la proposta.

Una colla de brètols van destrossar el cementiri.

74. Concordança *ad sensum* entre el verb i el noms col·lectius de persona (p. 486, 518, 861)

> Què volen aquesta gent?
> La família no l'ajuden gaire.
> La mainada sempre estan contents.
> La parella es van espantar i van començar a córrer.

També continua sent correcte:

> Què vol aquesta gent?
> La família no l'ajuda gaire.
> La mainada sempre està contenta.
> La parella es va espantar i va començar a córrer.

75. Concordança del verb amb el nom col·lectiu o fraccionari quan encapçala construccions partitives (p. 486)

> La majoria dels teus amics hi està d'acord.

També continua sent correcte:

> La majoria dels teus amics hi estan d'acord.

76. Concordança lliure (segons la interpretació) del relatiu de les construccions partitives (p. 487)

> Ho va preguntar un dels amables lectors que era a la presentació.

També continua sent correcte:

> Ho va preguntar un dels amables lectors que eren a la presentació.

77. Demostratiu postnominal (p. 572)

> Estic fart de l'embolic judicial aquest que ens fa anar de corcoll.

També continua sent correcte:

> Estic fart d'aquest embolic judicial que ens fa anar de corcoll.

78. Demostratiu anafòric en posició de subjecte amb el nom sobreentès (p. 605)

> No us parlaré dels meus records d'infant, ja que aquests només tenen sentit per a mi. [Però «fa carregós el text».]

També continua sent correcte (Pr):

> No us parlaré dels meus records d'infant, ja que només tenen sentit per a mi.

79. Demostratiu *allò* seguit d'una relativa amb valor individualitzador (abstractiu) (p. 589)

> Tenir salut és allò que fa feliç.

També continua sent correcte:

> Tenir salut és el que fa feliç.

80. Demostratiu sense valor díctic, equivalent a l'article definit (p. 603-604, 1036)

> Aquells que hi estiguin interessats que aixequin la mà.
> Allò que no t'agradi no ho prenguis.

També continua sent correcte:

> Els que hi estiguin interessats que aixequin la mà
> Els qui hi estiguin interessats que aixequin la mà.
>
> El que no t'agradi no ho prenguis.

81. Quantificadors *massa* i *molt* com a equivalents de *gaire* en contextos negatius (p. 645, 812, 1304)

> Tot i la propanda que havíem fet, no ha vingut massa gent.
> Tot i la propanda que havíem fet, no ha vingut molta gent.

També continua sent correcte:

Tot i la propanda que havíem fet, no ha vingut gaire gent.

Nota: La GIEC indica (p. 1304) que *massa* «no sol usar-se en contextos negatius, ja que amb aquest valor s'empra generalment el quantitatiu negatiu *gaire*». També indica que en els parlars en què *gaire* ha perdut vitalitat, sí que és normal que *massa* i *molt* presentin el significat de *gaire*.

82. Quantificador *quant*, precedit de *tot*, amb valor de relatiu (p. 643-644, 1049, 1051)

És humana la meva mesura per tot quant pugui creure i esperar.

Aquí tens tot quant hem pogut conservar.

Tot quant fas és ben debades.

També continua sent correcte:

És humana la meva mesura per tot el que pugui creure i esperar.

Aquí tens tot el que hem pogut conservar.

Tot el que fas és ben debades.

Nota: «Aquest ús, però, és molt limitat» (p. 644). Construcció «d'ús molt limitat» (p. 1051). «En balear té una relativa vigència la construcció» (p. 588).

83. Quantificador focal *que* com a especificador de noms (p. 1271-1272)

Que llibres que tens!

Que gent que coneixes!

També continua sent correcte:

Quants llibres que tens! / Si que tens llibres!

Quanta gent que coneixes! / Si que coneixes gent!

84. Verb *semblar* + verb *ser* (p. 1024)

> Sembla ser que hi ha hagut problemes amb la distribució dels tríptics del congrés.

También continua sent correcte:

> Sembla que hi ha hagut problemes amb la distribució dels tríptics del congrés.

85. Contrast semàntic entre *propietat inherent* i *estat assolit* per als verbs *ser* i *estar* amb certs adjectius o participis (p. 869, 870)

La Vanessa és animada.	↔	La Vanessa està animada.
La Loli és nerviosa.	↔	La Loli està nerviosa.
La Teodora és prima.	↔	La Teodora està prima.

86. Verb *estar* amb certs adjectius que tradicionalment es construïen amb *ser* (i sense contrast semàntic) (p. 870, 871)

> La Vanessa està casada.
>
> La Loli està sorda.
>
> La Teodora està morta.
>
> La sopa està freda.

També continua sent correcte («és tradicional»):

> La Vanessa és casada.
>
> La Loli és sorda.
>
> La Teodora és morta.
>
> La sopa és freda.

87. Verb *somiar* rector de les preposicions *en* i *amb* (p. 991)

> La nena somiava en un món sense bledes ni espinacs.
>
> La nena somiava amb un món sense bledes ni espinacs.

També continua sent correcte:

La nena somiava un món sense bledes ni espinacs.

88. Verb *respondre* rector de CD indicador de l'acció a la qual es respon (p. 840, 843)

El polític no va respondre les preguntes dels periodistes. [→ No les va respondre.]

També continua sent correcte:

El polític no va respondre a les preguntes dels periodistes. [→ No hi va respondre.]

89. Verb *encantar* com a verb psicològic de la classe C (construït amb complement indirecte) (p. 853)

A l'àvia li encanten els bombons.

90. Verbs *preocupar* i *molestar* com a verbs psicològics de la classe C (construïts amb complement indirecte) (p. 854, 855)

Li preocupa el seu possible divorci.

Li molesta el soroll del bar.

També continua sent correcte:

No la preocupeu més.

Aquestes insinuacions l'han molestat.

Nota: La GIEC indica que les construccions amb CI i les construccions amb CD no són sinònimes; les primeres són estatives; les segones són causatives (dinàmiques). Cal considerar, de tota manera, que la construcció amb CD, d'acord amb l'ús tradicional, també admet la interpretació estativa.

El preocupa el seu possible divorci.

El molesta el soroll del bar.

91. Verb *votar* rector de CD de persona (p. 890) i verbs *xiuxiuejar* i *mormolar* rectors de subordinada en funció de CD (p. 1266)

Jo vaig votar aquest candidat.

Romeu xiuxiuejava que volia marxar.

Va obrir els ulls i va mormolar que li portessin aigua.

També continua sent correcte:

Jo vaig votar a favor d'aquest candidat.

92. Verb *caracteritzar-se* rector de «*per* + infinitiu» (p. 1111)

L'ovella fardasca és una raça ovina que es caracteritza per ser de color blanc amb alguna taca.

També continua sent correcte:

L'ovella fardasca és una raça ovina que es caracteritza perquè és de color blanc amb alguna taca.

93. Adjectiu *diferent* rector de la preposició *a* (p. 1096)

És diferent a tu.

El teu germà és molt diferent a com me l'havia imaginat.

També continua sent correcte (Pr):

És diferent de tu.

El teu germà és molt diferent de com me l'havia imaginat.

94. Substantiu *por* rector de la preposició *a* (p. 533, 703, 1014)

La por al professor

També continua sent correcte:

La por del professor

Nota 1: Un sintagma com *La por del professor* és ambigu; pot ser interpretat com a ‘La por que el professor té’ i com a ‘La por que (algú) té del professor’.

Nota 2: La referència a la possibilitat de fer servir la preposició *a* en aquest cas no orienta prou. Primerament es diu que l’ús de *a* està justificat quan «es vol evitar l’ambigüitat». Però tot seguit s’indica que «la duplicitat es troba en casos en què pel context no hi ha ambigüitat», i s’addueix el sintagma *la por a/de la mort*. A la p. 703 apareix, sense valoració contrastiva, la construcció *por a/de la foscor*. A la p. 1014 hi ha, com a normal, l’exemple *M’estranya la por a perdre* (en el qual la *a* no pot justificar-se per ambigüitat, perquè la frase no és ambigua).

Nota 3: Sigui com sigui, la informació de la GIEC no és del tot completa. Caldria afegir que quan el nom *por* forma part del predicat complex *fer por*, amb subjecte causatiu, el règim de *por* és obligatòriament *a*:

Aquest personatge sinistre ja no fa por a ningú.

95. Verb *donar* com a verb lleuger (verb de suport) seleccionat pels noms *classe* i *conferència* (p. 832)

Donar classes.

Donar una conferència.

També continua sent correcte:

Fer classes. Fer una conferència.

Nota: La GIEC indica que hi ha noms que admeten *fer* i *donar* amb el mateix significat, però no diu que això passi amb tots els noms.

96. Gal·licismes del lèxic gastronòmic amb article definit (p. 587)

peres al vi

ànec a la taronja sanguina

També continua sent correcte («expressió genuïna i preferent»):

peres amb vi
ànec amb la taronja sanguina

97. Adverbis *verdaderament* i *vertaderament* (que no eren al *DIEC2*) (p. 818)

Aquest adverbi no té un valor verdaderament negatiu.
Aquest adverbi no té un valor vertaderament negatiu.

També continua sent correcte:

Aquest adverbi no té un valor veritablement negatiu.

98. Derivats adjectius amb *-ble* a partir de noms (p. 402)

alcaldable
papable

99. Pluralització en *-s* de cognoms i nissagues (p. 184, 524)

Els Bofarulls van residir en aquest palau fins al 1836.
És la casa dels Bajaltes.

També continua sent correcte:

Els Bofarull van residir en aquest palau fins al 1836.
És la casa dels Bajalta.

100. Prenoms compostos i cognoms amb guionet (p. 523-524)

Josep-Lluís Felip
Josep Roca-Pons

També continua sent correcte:

Josep Lluís Felip

Josep Roca Pons / Josep Roca i Pons

Nota: En el cas dels prenoms compostos, el guionet és útil especialment si es vol evitar la confusió del darrer prenom amb el primer cognom.

III

Construccions, trets i usos que no canvien en la GIEC respecte de la tradició normativa (i que certs autors o sectors preveien que podrien canviar, perquè han estat tema de debat en els últims anys)

1. Relatiu compost o relatiu preposicional fort no substituïble pel relatiu preposicional feble (p. 1045)

> És la noia de la qual et vaig parlar.
> És la noia de qui et vaig parlar.
>
> És el tema en el qual no vull insistir.
> És el tema en què no vull insistir.

Solució incorrecta (construcció d'influència forana, que apareix en els registres informals):

> *És la noia de la que et vaig parlar.
> *És el tema en el que no vull insistir.

2. Relatiu *que* subjecte de les relatives especificatives i explicatives no reemplaçable pel relatiu *qui* (p. 1043)

> Volem donar una afectuosa benvinguda a l'Ester, que, d'altra banda, no és cap desconeguda per a nosaltres.
>
> Aquest tema va ser estudiat pel Dr. Bordons, que va establir les quatre característiques bàsiques del sistema.

Solució incorrecta:

> *Volem donar una afectuosa benvinguda a l'Esther, qui, d'altra banda, no és cap desconeguda per a nosaltres.

Ginebra i Serrabou, Jordi (2017): *La nova normativa de l'Institut d'Estudis Catalans. Guia pràctica*, Tarragona, Publicacions Universitat Rovira i Virgili, p. 57–68.
ISBN: 978-84-8424-612-1. DOI: 10.17345/9788484246121

*Aquest tema va ser estudiat pel Dr. Bordons, qui va establir les quatre característiques bàsiques del sistema.

Nota: El relatiu *qui*, de fet, ja no apareix mai espontàniament com a subjecte de les relatives especificatives (i per això aquí no n'hi ha cap exemple), si no és col·loquialment en balear.

3. Relatiu *quan* no introductor de complements nominals (p. 1053)

Es van vendre la casa quan hi va haver la guerra.

Solució incorrecta:

*Es van vendre la casa quan la guerra.

4. Estructura explicativa *cosa que és el mateix* no substituïble per la seqüència de relatiu *el que és el mateix* (p. 589)

És una manera com una altra d'establir el barem o, cosa que és el mateix, de fixar l'edat de jubilació.

Solució incorrecta («ús no recomanable»):

*És una manera com una altra d'establir el barem o, el que és el mateix, de fixar l'edat de jubilació.

5. Tendència a evitar el possessiu d'estereotip o ratificació (p. 612)

Agafi el tiquet.

Reservi taula abans de les vuit.

Desconnecteu el mòbil.

Solució incorrecta:

*Agafi el seu tiquet.

*Reservi la seva taula abans de les vuit.

*Desconnecteu el vostre mòbil.

Nota: «No s'empra, doncs, si no és en un context emfàtic o afectiu, en expressions com ara *Per dinar hi ha bistec amb les seves patates i les seves verduretes*.»

6. Sintagmes que expressen orientació a la dreta o a l'esquerra sense possessiu redundant (p. 586)

Passat l'Ajuntament, heu de trencar a l'esquerra.

Solució incorrecta:

*Passat l'Ajuntament, heu de trencar a la vostra esquerra.

7. Anàfora el·líptica o datiu en la possessió inalienable no substituïble per un possessiu (p. 616-617)

El nadó ha obert els ulls.
El conill ha tret el cap.
El local tancarà les portes a les vuit.

Se li tanquen els ulls.
Es va netejar la cara.

Solució incorrecta:

*El nadó ha obert els seus ulls.
*El conill ha tret el seu cap.
*El local tancarà les seves portes a les vuit.

*Es tanquen els seus ulls.
*Va netejar la seva cara.

8. Caiguda de preposicions davant de la conjunció *que* (p. 527, 564, 998, 1002-1005)

Recorda't que has d'anar al banc.	←	Recorda't (*de*) que has d'anar al banc.
No s'ha fixat que està tancat.	←	No s'ha fixat (*en*) que està tancat.
Insisteix que ho hem de tenir ben preparat.	←	Insisteix (*en*) que ho hem de tenir ben preparat.
L'han obligat que hi renunciï.	←	L'han obligat (*a*) que hi renunciï.
Han arribat a la conclusió que el canvi convé.	←	Han arribat a la conclusió (*de*) que el canvi convé.
Estem d'acord que tu siguis el ponent.	←	Estem d'acord (*en*) que tu siguis el ponent.
Estic segur que guanyarem.	←	Estic segur (*de*) que guanyarem.
Està content que vinguis.	←	Està content (*amb/de*) que vinguis.
Ho tindrem abans que arribi el director.	←	Ho tindrem abans (*de*) que arribi el director.
Començarem després que hagis obert.	←	Començarem després (*de*) que hagis obert.
Independentment que es tracti d'una bona proposta, cal examinar si s'ajusta a la legalitat.	←	Independentment (*de*) que es tracti d'una bona proposta, cal examinar si s'ajusta a la legalitat.

Solucions incorrectes (possibles en «registres informals i estils pròxims a la llengua espontània»):

*Recorda't de que has d'anar al banc.

*No s'ha fixat en que està tancat.

*Sempre insisteix en que ho hem de tenir ben preparat.

*L'han obligat a que hi renunciï.

*Han arribat a la conclusió de que el canvi convé.

*Estem d'acord en que el Dr. Roca sigui el ponent.

*Estic segur de que guanyarem.

*Està content amb que vinguis.

*Ho tindrem abans de que arribi el director.

*Començarem després de que hagis obert.

*Independentment de que es tracti d'una bona proposta, cal examinar si s'ajusta a la legalitat.

9. Evitació del contacte de preposicions febles (p. 1268)

Li va contestar la pregunta referent a l'autor de la firma.

Parlo del cotxe amb què has vingut.

Pensava en la raó per la qual li havia dit allò.

Solució incorrecta (s'evita, perquè resulta forçada):

*Li va contestar la pregunta referent a de qui era la firma.

*Parlo de amb quin cotxe has vingut.

*Pensava en per què li havia dit allò.

Nota: Exceptuem la seqüència *per a*, que sí que és habitual.

10. Preposició *de* en certs complements del nom (p. 537)

teixit de pics
vestit de ratlles
bandera de franges
avió de reacció
cuina de gas
locomotora de vapor
olla de pressió
vehicle de motor
olor de colònia
pudor de fregit
gust de crema
soroll de cascavells
so de balmat

Solucions incorrectes («vacil·lacions que cal evitar»):

*teixit a pics
*vestit a ratlles
*bandera a franges
*avió a reacció
*cuina a gas
*locomotora a vapor
*olla a pressió
*vehicle a motor
*olor a colònia
*pudor a fregit
*gust a crema
*soroll a cascavells
*so a balmat

11. Partícula *de* precedint l'adjectiu, participi o possessiu en els sintagmes nominals indefinits amb elisió del nom (p. 513, 595, 699, 989)

He comprat pernil dolç, però no n'he comprat de salat.
N'ha caigut una de molt grossa.
De cintes, en tinc tres de teves.

Solució incorrecta:

*He comprat pernil dolç, però no n'he comprat salat.
*N'ha caigut una molt grossa.
*De cintes, en tinc tres teves.

12. Incorrecció de la locució *a nivell de* amb valors figurats per als quals disposem d'expressions més precises i adequades (p. 776)

Pel que fa a la música, aquesta coral és admirable.
Aquest escrit no és adequat des del punt de vista administratiu.
A les universitats hi ha malestar.

Solució incorrecta («s'utilitza col·loquialment»):

*A nivell de música, aquesta coral és admirable.

*Aquest escrit no és adequat a nivell administratiu.

*A nivell d'universitats hi ha malestar.

13. Expressió de la probabilitat o la conjectura per mitjà dels auxiliars modals *deure* o *poder* (o de construccions amb *potser*) no substituïbles pel «futur de probabilitat» ni pel «condicional de probabilitat» (p. 922-923, 924)

Veig que badalla: deu tenir gana.

Veig que badalla: potser té gana.

El deuen haver renyat, perquè fa mala cara.

Potser l'han renyat, perquè fa mala cara.

Devia ser molt llest, però no ho demostrava.

Podia ser molt llest, però no ho demostrava.

Quan va sortir devien ser les tres.

Es preguntava qui devia trucar en aquelles hores.

Solucions incorrectes (que s'usen o tendeixen a estendre's en els registres informals, i no es consideren adequades en els registres formals):

*Veig que badalla: tindrà gana.

*L'hauran renyat, perquè fa mala cara.

*Seria molt llest, però no ho demostrava.

*Deuria ser molt llest, però no ho demostrava.

*Quan va sortir serien les tres.

*Es preguntava qui deuria trucar en aquelles hores.

Nota: Sí que s'admet el futur perfet de cortesia atenuador de l'impacte potencial pel desconeixement d'una pressuposició (vegeu § II.54).

14. Recurs a «*deure* + infinitiu», «*poder* + infinitiu» o a certs adverbis per evitar el futur concessiu refutador (p. 923)

Accepto que deu tenir molts diners, pero viu com un miserable.

Accepto que pot tenir molts diners, pero viu com un miserable.

D'acord: tu ho deus haver acabat, però els altres no.

D'acord: tu ho pots haver acabat, però els altres no.

Tu potser has cridat; però no ho has fet amb prou força.

Solució incorrecta («apareix en registres informals»):

*Accepto que tindrà molts diners, pero viu com un miserable.

*D'acord: tu ho hauràs acabat, però els altres no.

*Tu hauràs cridat; però no ho has fet amb prou força.

Nota: El futur concessiu refutador (refutació parcial de l'enunciat de l'interlocutor) és una variant de l'anomenat «futur de probabilitat» (vegeu 13).

15. Temps condicional en l'apòdosi de les condicionals no substituïble pel plusquamperfet (p. 928, 1143)

Si m'ho haguessis demanat, jo també t'ho hauria dit.

Solució incorrecta (pròpia dels registres informals):

*Si m'ho haguessis demanat, jo també t'ho hagués dit.

Nota: En la p. 928 es diu que la primera opció és l'opció tradicional i preferible en els RF, i per tant podria pensar-se que la segona opció també és acceptable en RF, però en la p. 1143 s'aclareix que la segona és pròpia dels RI i «s'evita en els registres formals».[1]

1 A la p. 928 de la GIEC hi ha un error, i es diu *pròtasi* quan es vol dir *apòdosi*.

16. Present i imperfet de continuïtat no substituïbles per la perífrasi «*venir* + gerundi» (p. 954)

Fa anys que reivindiquem la reducció de la jornada laboral.

Solució incorrecta («usada col·loquialment»; «ús no acceptable»):

*Fa anys que venim reivindicant la reducció de la jornada laboral.

17. Futur simple (o present) amb valor de futur imminent o pròxim no substituïble per la perífrasi «*anar a* + infinitiu» (p. 955)

Ara començarà la sessió.
Passem al següent punt de la reunió.

Solució incorrecta:

*Ara va a començar la sessió.
*Anem a passar al següent punt de la reunió.

18. Dia de la setmana amb valor díctic sense article (p. 1179)

Vindrà diumenge.

Solució incorrecta:

*Vindrà el diumenge.

19. Subordinada substantiva introduïda amb la conjunció *que* sense article o precedida de *el fet* (p. 585, 1001)

Que vingui ella anirà bé.
El fet que no t'hagi saludat és simptomàtic.

Solució incorrecta («no s'empra»; «no va mai precedida de l'article»):

*El que vingui ella anirà bé.
*El que no t'hagi saludat és simptomàtic.

20. Verb *haver-hi* sense concordança (p. 850)

Hi ha poques cadires.

Solució incorrecta (la manca de concordança és «l'ús consolidat en els registres formals»):

*Hi han poques cadires.

21. Quantificadors *força*, *massa* i *prou* invariables (p. 639-640)

L'he vist força vegades.

En va portar massa, de llibres.

No té mai prou diners.

Solució incorrecta (es constata en els registres informals, però són formes que «no transcendeixen als registres formals»):

*L'he vist forces vegades.

*En va portar masses, de llibres.

*No té mai prous diners.

22. Expressió de l'abstracció i la intensitat (rebuig de l'«article neutre») (p. 587-594)

No és el que et penses.

El que passa és que l'assignatura té pocs crèdits.

Aquí el que és bàsic és organitzar bé la matèria.

El que és adequat en aquest cas és tornar a revisar les dades.

El més remarcable de la tesi és l'anàlisi de les fonts.

Les coses que arribes a fer al final del dia!

Tant que treballa i guanya ben poc!

Com menges!

Solucions incorrectes («en la parla hi trobem la forma col·loquial *lo*», p. 588):

*No és lo que et penses.

*Lo que passa és que l'assignatura té pocs crèdits.

*Aquí lo bàsic és organitzar bé la matèria.

*Lo adequat en aquest cas és tornar a revisar les dades.

*Lo més remarcable de la tesi és l'anàlisi de les fonts.

*Lo que arribes a fer al final del dia!

*Amb lo que treballa i guanya ben poc!

*Lo molt que menja!

Nota: La GIEC no fa servir les etiquetes *abstracció* i *intensitat*, típiques de la tradició gramatical catalana, sinó que utilitza els termes *valor individualitzador* i *valor ponderatiu* de l'article.

23. Verbs d'àpats intransitius (p. 841)

Menjaven truita per esmorzar.

Vam dinar però no vam menjar verdura.

Què menjareu per sopar?

Solucions incorrectes («No admeten en cap cas aquest ús transitiu»):

*Esmorzaven truita.

*Vam dinar verdura.

*Què sopareu?

24. Verbs *adonar-se*, *alegrar-se*, *burlar-se*, *fotre's*, *fúmer-se*, *no tenir ni idea*, *penedir-se*, *recordar-se* i *riure's* sense lexicalització del pronom *en* (p. 706)

No s'adona del que li passa.

S'alegra de saber-ho.

Es burla de tothom.

La Pepa es fotia del director.

Sempre es fum de tot.

No tens ni idea d'entonar.

Diu que no es penedeix de res.

Em recordo molt d'aquell dia tan bonic.

No t'has de riure dels altres.

Solucions incorrectes («funcionen col·loquialment amb el pronom *en*»):

> *No se n'adona del que li passa.
> *Se n'alegra de saber-ho.
> *Se'n burla de tothom.
> *La Pepa se'n fotia del director.
> *Sempre se'n fum de tot.
> *No en tens ni idea d'entonar.
> *Diu que no se'n penedeix de res.
> *Me'n recordo molt d'aquell dia tan bonic.
> *No te n'has de riure dels altres.

Altres solucions incorrectes («formes col·loquials»):

> *Se n'emburla de tothom.
> *La Pepa se n'enfotia del director.
> *Sempre se n'enfum de tot.
> *Diu que no s'empenedeix de res.
> *Me n'enrecordo molt d'aquell dia tan bonic.
> *No te n'has d'enriure dels altres.

Nota: S'accepta *tornar-se'n* (que ja estava admès), però no *entornar-se'n*.

25. Adjectiu *mateix* no substituïble per *propi* (p. 562)

> Va respondre el president mateix.
> Va respondre el mateix president.

Solució incorrecta («No és acceptable»):

> *Va respondre el propi president.

IV

Altres: informació nova, aclariments, punts poc resolts

1. Posició del pronom *vostè* (p. 675)

El pronom *vostè* és incorrecte quan apareix posposat al verb:

*Tingui vostè en compte que demà és festa.

Solució correcta:

Tingui en compte que demà és festa.

2. Alternança de pronom feble i «preposició + pronom fort» en el complement preposicional dels verbs (p. 676)

La GIEC assenyala que poden alternar el pronom feble i el pronom fort (precedit de preposició) en la posició de complement preposicional de certs verbs:

— No parlis tant del teu fill, que embafes.
— En parlo perquè no l'oblideu a l'hora de triar jugadors.

— No parlis tant del teu fill, que embafes.
— Parlo d'ell perquè no l'oblideu a l'hora de triar jugadors.

Afegeix que el contrast entre totes dues variants és feble o inexistent. Es troba a faltar, però, una mica més d'informació pràctica sobre l'alternança, ja que, si el contrast és feble o indiferent en certs casos, no ho és generalment. I la qüestió dels pronoms febles, precisament, és una qüestió que genera avui una gran preocupació entre docents i assessors lingüístics, i per tant seria lògic que la gramàtica proporcionés pautes d'ús més concretes.

Ginebra i Serrabou, Jordi (2017): *La nova normativa de l'Institut d'Estudis Catalans. Guia pràctica*, Tarragona, Publicacions Universitat Rovira i Virgili, p. 69–97.
ISBN: 978-84-8424-612-1. DOI: 10.17345/9788484246121

3. Formes plenes del pronom en posició proclítica (p. 200)

No s'expressa clarament la GIEC quan es refereix a les formes plenes del pronom en posició proclítica (*me*, *te*, *se*, *ne*, *lo*, *los*, *nos*, *vos*). Indica que l'ús d'aquestes formes és acceptable en la llengua oral en els parlars en què es mantenen, i tot seguit puntualitza que en la llengua escrita més formal són preferibles les formes reforçades i la reduïda *us* paral·leles. El dubte és si en aquest punt l'expressió «llengua escrita més formal» equival a «llengua escrita formal», és a dir, a l'estàndard general, o si es refereix a la modalitat de màxima formalitat, pròpia d'ocasions solemnes. D'acord amb la tradició normativa, però, sembla que hem d'interpretar que la primera opció és l'adequada.

4. Apostrofació del clític acusatiu femení

El passatge de la GIEC dedicat a l'apostrofació del clític acusatiu femení pot desorientar. El text diu el següent: «El pronom *la*, format pel radical (*l*) i la marca de femení (-*a*), es redueix al radical quan s'anteposa a un verb començat per vocal diferent de *i* o *u* àtones: *l'agafa*, *l'escolta*, *l'honora*, *l'usa*, *l'infla*.» I afegeix: «Si el verb comença per *i* o *u* àtones, també és habitual 1'elisió, però en els registres formals és preferible de mantenir la forma *la* i aleshores la *i* o *u* es pronuncien com a semivocals: *la utilitza*, *la indemnitza*» (p. 198).

El text pot desorientar perquè el lector pot no tenir en compte que la gramàtica es refereix amb aquesta frase als registres formals orals, que són els registres per als quals recomanen de no fer la reducció. Per als registres formals escrits, en canvi, no hi ha recomanació, ja que no fer la reducció és obligatori, com es pot llegir a l'*Ortografia*: «Però no s'apostrofa *la* (com en el cas de l'article definit homògraf) davant de les vocals *i* o *u* àtones, precedides o no de *h*: *la ignoren*, *la incorpora*, *la hi diu*, *la uneix*, *la utilitzem*, *la humilia*» (p. 79).

5. Relatiu *on* amb valor temporal (p. 1055)

No es pot considerar incorrecte l'ús del pronom *on* amb valor temporal, ja que la GIEC es limita a dir que el relatiu *on* «no té en català un ús tan extens com en altres llengües romàniques, de manera que no és gaire habitual amb valor temporal».

L'hivern és l'època de l'any on es pot caçar aquest animal.

D'aquí poc serà Nadal, un període on es multipliquen els àpats llargs.

6. Relatiu preposicional compost o simple amb certes preposicions (p. 1044)

Els gramàtics accepten, darrere la preposició, tant el relatiu compost (*de la qual*) com el simple (*de què*), però afegeixen que darrere la major part de les preposicions s'utilitza el compost; altres vegades diuen que això s'esdevé darrere la major part de les preposicions *tòniques*. Però la llista concreta d'aquestes preposicions no és igual en totes les gramàtiques. Ara la GIEC aclareix aquest punt: el compost és l'adequat amb totes les locucions prepositionals i amb totes les preposicions excepte *a*, *de*, *en*, *amb*, *sobre* i *per* (que els admeten tots dos).

Aquesta és la raó contra la qual volia argumentar.

És un punt damunt el qual s'exerceix una gran pressió.

Mirava l'arbre darrere el qual s'havia amagat el gat.

És un moment a partir del qual tot és obert.

Per tant, oracions com les següents són incorretes:

*Aquesta és la raó contra què volia argumentar.

*És un punt damunt què s'exerceix una gran pressió.

*Mirava l'arbre darrere què s'havia amagat el gat.

*És un moment a partir de què tot és obert.

En canvi, amb *a*, *de*, *en*, *amb*, *sobre* i *per* les dues opcions són correctes:

Les eines a les quals es referia són aquelles.

Les eines a què es referia són aquelles.

El sou del qual depenia cada dia minvava més.

El sou de què depenia cada dia minvava més.

Es referia als edificis en els quals passem més hores.

Es referia als edificis en què passem més hores.

És el llapis amb el qual va signar l'artista.

És el llapis amb què va signar l'artista.

> És un treball molt important, que sorprèn pels supòsits metodològics sobre els quals reposa.
>
> És un treball molt important, que sorprèn pels supòsits metodològics sobre què reposa.
>
> El motiu pel qual es va fer aquesta proposta ja no té validesa.
>
> El motiu per què es va fer aquesta proposta ja no té validesa.

Cal fer notar, de tota manera, que el cas de *per què* (amb el valor de *pel qual*) és molt poc habitual (un *per què* que, en qualsevol cas, no s'ha de confondre amb el *per què* interrogatiu, que sí que és habitual).

7. Formes del relatiu en funció de complement de manera (p. 1055)

La GIEC admet com a relatiu en funció de complement de manera les formes *com*, *en què* i *en el qual* (i flexió):

> La Tere observava la manera com es movia el gat.
>
> La Tere observava la manera en què es movia el gat.
>
> La Tere observava la manera en la qual es movia el gat.

No es diu res de la possibilitat d'usar *la manera amb la qual* i *la manera amb què*, però cal entendre que són variants també admeses, ja que al text de la GIEC hi trobem, en un altre passatge, una frase amb *amb què*. Quant a *la manera que*, es diu que és possible en registres informals, però sembla més aviat un lapsus, i que l'afirmació adequada, per tant, ha de ser que es tracta d'una forma més usual en registres informals, però que no està exclosa dels registres formals.

8. Contrast entre *on* i *a on* (p. 1054)

La GIEC afirma que el relatiu *on*, quan indica localització o direcció, pot anar amb la preposició *a* i, a més, pot anar tot sol «en registres més formals»:

> Aquella és la casa a on vivim.
>
> Aquella és la casa on vivim.

Aquí no s'ha d'entendre que «registres més formals» signifiqui la llengua de formalitat més elevada, pròpia d'ocasions solemnes, sinó que cal entendre que la variant sense preposició és la variant general de la llengua estàndard, d'acord amb el que avui és més habitual.

9. Ús de *com a* en les comparatives hiperbòliques (p. 757, 1094)

La GIEC admet, d'acord amb l'ús habitual de cada parlar, la utilització de *com a* en les comparatives hiperbòliques (el segon terme és un sintagma nominal escarit —sense determinant— o un sintagma adjectival i designa una classe d'elements que presenta prototípicament la característica que s'atribueix al primer terme):

Vosaltres lluitàveu com a llops.

Aquells homes parlaven com a bojos.

También correcte:

Vosaltres lluitàveu com llops.

Aquells homes parlaven com bojos.

10. Preposició *com a* amb valor de quantificador o modificador (p. 756)

La GIEC es refereix al fet que en català la preposició *com a* apareix amb una funció pròxima a la d'un quantificador o un modificador. Indica, però, que és un tret propi de registres informals, i que la solució habitual dels registres formals és sense preposició:

*Fa com a fred.

*N'hi havia com a mitja dotzena.

Fa com fred.

N'hi havia com mitja dotzena.

11. Preposició *de* d'enllaç entre certs quantificadors i el nom que quantifiquen (p. 623, 640-641, 1258)

Els quantificadors que fan d'especificadors de noms plurals, col·lectius o incomptables (o de *massa*) s'uneixen al nucli, en uns casos, per mitjà de la partícula *de* (*No tinc gens* ***de*** *pa*) i en altres casos sense el *de* (*Tinc tres* **ø** *panets*). (No es diu mai en català *No tinc gens pa* ni tampoc *Tinc tres de panets*.) Alguns quantificadors admeten tant la presència de *de* com l'omissió d'aquesta partícula (hi ha variació territorial), i totes dues possibilitats són correctes:

Té bastant de seny.
Hem rentat bastants de plats.
Ha begut força de vi.
Porten força de llibres.
Queda molt d'arròs.
Tinc molts de diners.
Ha portat poc de pa
Ja hi ha prou de remor.
Ja tinc prou de fulls.
Quant de temps fa?
Quants de llibres nous tens?
No notava tant de dolor.
Hem tingut tants de clients com ahir.

També correcte:

Té bastant seny.
Hem rentat bastants plats.
Ha begut força vi.
Porten força llibres.
Queda molt arròs.
Tinc molts diners.
Ha portat poc pa.
Té pocs diners.
Ja hi ha prou remor.
Ja tinc prou fulls.
Quant temps fa?
Quants llibres nous tens?
No notava tant dolor.
Hem tingut tants clients com ahir.

12. Caiguda de la preposició davant del pronom interrogatiu i de *si* amb certs verbs (p. 1268)

La GIEC fa notar que el fenomen de «caiguda de preposicions» (vegeu § III.8) afecta, amb certs verbs, els pronoms interrogatius i la conjunció *si*. Per tant, és admissible la caiguda de la preposició amb els verbs i predicats *dubtar de*, *recordar-se de*, *preocupar-se de*, *fixar-se en*, *dependre de* i *estar segur de*. La diferència és que en aquest cas la caiguda no és obligatòria:

Dubtava per quin carrer passaria.

No se'n recorda si ho va fer.

Qui es preocupa com ho farem?

Fixa't quants se n'ha menjat.

Que quin és el camí més bo? Depèn on vulguis anar.

No estic segur quan s'ha sentit el tro.

També és correcte:

Dubtava de per quin carrer passaria.

No se'n recorda de si ho va fer.

Qui es preocupa de com ho farem?

Fixat't en quants se n'ha menjat.

Que quin és el camí més bo? Depèn d'on vulguis anar.

No estic segur de quan s'ha sentit el tro.

Però la caiguda és obligatòria si evita la concurrència de les preposicions febles *a*, *amb*, *de* o *en*:

*No es recordava *de amb* qui havíem quedat.

No es recordava (ø) *amb* qui havíem quedat.

13. Preposició *a* en el complement directe de persona

1. Amb els quantificadors pronominals referits a persona *tothom, cada u, cadascú, qualsevol, ningú, algú, molts* i altres (p. 731-732):

Critica a tothom.

Han interrogat a cadascú / a cada un per separat.

Enganya a qualsevol.

No he vist a ningú.

Perjudicarà a algú dels teus.

Això afectarà a molts

El teu comportament escandalitzarà a uns / a uns quants / a pocs / a més de quatre.

També correcte:

Critica tothom.

Han interrogat cadascú / cada un per separat.

Enganya qualsevol.

No he vist ningú.

Perjudicarà algú dels teus.

Això n'afectarà molts.

El teu comportament n'escandalitzarà uns / uns quants / pocs / més de quatre.

2. Amb els pronoms interrogatius *qui, quin, quants* (si hi ha ambigüitat) (p. 732, 1257-1258):

A qui estima la mare? A quin jugador triarà en Miquel? A quantes persones atenen diàriament? Mireu a qui fotografia la Maria!	} *Opció preferible si el context fa la frase ambigua*

A qui heu triat per al partit de demà?

A quantes persones atens diàriament?

També correcte:

Qui estima la mare?

Quin jugador triarà en Miquel?

Quantes persones atenen diàriament?

Mireu qui fotografia la Maria!

Qui heu triat per al partit de demà? [*Se sol prescindir de la preposició si no hi ha ambigüitat.*]

Quantes persones atens diàriament? [*Preferible*]

3. Amb el relatiu *el qual* per evitar l'ambigüitat (p. 733, 1043):

> És l'actriu que et vaig dir, a la qual acompanya sempre la directora.

També correcte (però resulta ambigu):

> És l'actriu que et vaig dir, la qual acompanya sempre la directora.

4. En les relatives especificatives el relatiu pot ser *a qui* si hi ha ambigüitat, i en les explicatives pot ser *a qui* i no cal que hi hagi ambigüitat (p. 733, 1043-1044):

> El futbolista a qui ha convidat. [És *preferible si hi ha ambigüitat*.]
>
> Va venir la Mar, a qui no vèiem de feia temps. [*No cal que hi hagi ambigüitat*.]

També correcte:

> El futbolista que han convidat. [És *preferible si no hi ha ambigüitat*.]
>
> Va venir la Mar, que no vèiem de feia temps.

5. Amb els verbs psicològics de la classe B (i amb altres causatius) el relatiu és *a qui* encara que no hi hagi ambigüitat (p. 733, 1043-1044):

> He rebut el suport dels companys a qui la notícia ha disgustat.
>
> L'alumne a qui la pregunta ha sorprès.
>
> L'inversor a qui la inflació va arruïnar.
>
> El jugador a qui l'avís de l'entrenador va enfonsar.
>
> El comercial a qui el teu suport va enlairar.
>
> El noi a qui afecta el teu posat seriós.
>
> El professor a qui irrita el silenci dels alumnes.
>
> La noia a qui va escandalitzar la teva barra.

Nota: Alguns d'aquests verbs també admeten el relatiu general de CD, que és *que*, però d'altres no. La GIEC no desenvolupa aquest punt. Sigui com sigui, el relatiu *que* s'escau sobretot si el subjecte del verb té caràcter agentiu.

> *He rebut el suport dels companys que la notícia ha disgustat.
>
> *L'alumne que la pregunta ha sorprès.
>
> *El noi que afecta el teu posat seriós.
>
> *El professor que irrita el silenci dels alumnes.

L'inversor que els estafadors van arruïnar.
El jugador que l'entrenador va enfonsar.
El comercial que el cap de vendes va enlairar.
La noia que vas escandalitzar amb el teu comportament.

6. Quan el CD és una relativa lliure, sobretot si la relativa fa referència a una persona concreta, depèn de verbs psicològics causatius o hi ha ambigüitat (p. 733, 1051)

Has de trobar a qui et va comprar el cotxe.
L'Ajuntament ha sancionat a qui no ha complert la norma.

La nova proposta ha sorprès a qui menys ho pensàvem.

També correcte:

Has de trobar qui et va comprar el cotxe.
L'Ajuntament ha sancionat qui no ha complert la norma.

Nota: L'absència de preposició es veu afavorida si la relativa no fa referència a una persona concreta (p. 733).

Has de trobar qui et compri el cotxe.

7. Quan el CD pertany a una relativa amb el relatiu en funció de subjecte i l'oració resultaria ambigua sense la preposició (p. 734)

Aquest és l'objectiu que defineix a la biolingüística.

També correcte (però resulta ambigu):

Aquest és l'objectiu que defineix la biolingüística.

8. Quan el CD es pot confondre amb el subjecte (p. 734-735)

En igualtat de condicions, tenen potestat d'elegir a les més qualificades.

També correcte:

En igualtat de condicions, tenen potestat d'elegir les més qualificades.

9. Quan el CD segueix un complement de règim verbal o un predicatiu obligatori (p. 735, 736)

No va convèncer d'estudiar medicina a la filla.
Consideraven les úniques culpables a les seves germanes.

També correcte:

No va convèncer d'estudiar medicina la filla.
Consideraven les úniques culpables les seves germanes.

10. Quan el CD és paral·lel a un altre CD que porta preposició (p. 735)

T'han convidat a tu i als teus fills.

També correcte:

T'han convidat a tu i els teus fills.

11. En oracions comparatives amb elisió del verb (p. 735-736)

L'enganyava com a un ruc.
Això afecta el país més que no pas a la vostra família.

També correcte:

L'enganyava com un ruc. (*Però hi ha ambigüitat.*)
Això afecta el país més que no pas la vostra família.

14. Casos de preposició *a* obligatòria en el complement directe de persona[2]

1. El CD és un pronom personal fort (p. 731):

Els han convidat a ells.

2 També és un cas d'obligatorietat el que s'ha tractat al punt 5 de l'apartat anterior, que figura allí per la relació que té amb els altres casos que s'hi tracten.

2. El CD és de primera o segona persona (p. 731):

Això ens preocupa a la gent dels pobles.

Això us preocupa a la gent dels pobles.

Us han enganyat a tots.

Ens han enganyat a tots.

Nota: Encara que els noms (i certs pronoms com *tots*) es considera que no tenen la categoria morfològica de persona, en aquests casos operen amb valor díctic de primera o segona persona, que queda marcat per la presència també obligatòria del pronom feble.

3. El CD és l'indefinit *un* i està duplicat pel pronom feble *el* (p. 731):

Que no el prenguin a un per lladre.

4. El CD està integrat en l'expressió de reciprocitat *l'un a l'altre* (p. 731):

Ens vam mirar l'un a l'altre.

Els nostres veïns de taula no paraven d'interrompre's els uns als altres.

5. El CD apareix immediatament a la dreta del subjecte perquè hi ha elisió del verb (p. 736):

Els fills havien vist els pares, però els pares als fills no.

6. El CD apareix immediatament a la dreta del subjecte en les oracions comparatives (p. 735-736):

L'estimava com un germà a una germana.

7. El CD apareix immediatament a l'esquerra d'un subjecte rematitzat en posició final (p. 734):

Diuen que rellevarà a l'alcalde la regidora Rull.

8. El CD inicia i tanca una construcció pseudoclivellada (p. 735):

A qui sempre s'escolta és al teu pare.

9. El CD és la part visible de la resposta a una pregunta amb l'interrogatiu *a qui* (p. 735):

A qui visitarà? A la filla?

10. El CD és preverbal i el subjecte és postverbal (p. 735):

A la salutació inicial van seguir unes paraules d'encoratjament.

11. El CD és el relatiu *el qual* i és complement de *arruïnar, sorprendre, seguir* o *afectar* (p. 1043):

El meu avi, al qual va arruïnar la seva mania de fer negocis estrafolaris, va morir pobre.

Hi havia el Roc, al qual va sorprendre que també haguessin convidat el Marc.

Llavors va publicar la primera novel·la, a la qual n'havien de seguir d'altres.

Van enderrocar l'edifici, al qual havia afectat massa la humitat.

Nota: El relatiu CD dels verbs *seguir* i *afectar* pot portar preposició encara que no sigui un complement de persona.

15. La preposició *a* en el CD de persona en les tematitzacions (o dislocacions) i en les rematitzacions (o focalitzacions)

1. La preposició *a* és obligatòria en les tematitzacions i rematitzacions amb verbs causatius.

Tematitzacions a l'esquerra:

A molts escriptors això els irrita.

A la Marta l'espanten els llamps.

Al Barça l'ha enfonsat l'absència de Xavi.

Al teu fill el desanima que no l'acompanyis als partits.

Als professors els neguiteja la indisciplina d'alguns estudiants.

Al Pau l'empipa que el seu pare fumi.

A l'avi l'emociona sentir parlar de la independència de Catalunya.

Tematitzacions a la dreta:

> Això els irrita, a molts escriptors.
>
> Els llamps l'espanten, a la Marta.
>
> L'absència de Xavi l'ha enfonsat, al Barça.
>
> Que no l'acompanyis als partits el desanima, al teu fill.
>
> La indisciplina d'alguns estudiants els neguiteja, als professors.
>
> Que el seu pare fumi l'empipa, al Pau.
>
> Sentir parlar de la independència de Catalunya l'emociona, a l'avi.

Rematitzacions a l'esquerra (les majúscules indiquen prominència prosòdica):

> ALS SOCIS, i no a la directiva, ha satisfet extraordinàriament aquesta decisió.
>
> A LA MARTA, has espantat, i no pas al David!

2. Es recorre a la preposició *a* en les tematitzacions i rematitzacions amb verbs no causatius per desfer ambigüitats (p. 734).

Tematitzacions i rematitzacions que no presenten ambigüitat (sense *a*):

> La Pepa, la vaig veure ahir.
>
> La Júlia no la podem convidar, perquè el Xavi no la suporta.
>
> La seva germana vols fotografiar?

Tematitzacions i rematitzacions que presenten ambigüitat (amb *a*):

> A les teves germanes les duran en cotxe.
>
> Ja els han avisat, a tots els participants.
>
> A la seva germana vol fotografiar?

16. Preposició *per a* davant complement temporal de futur (p. 749)

En els darrers anys s'havia estès força en la llengua estàndard la pràctica, proposada per Joan Coromines i avalada per Joan Solà, de recórrer a *per* (i no a *per a*) davant d'un adverbi, preposició o relatiu indicadors de límit temporal de posterioritat. La GIEC no ratifica aquesta pràctica generalitzada:

Deixem aquesta feina per a demà.

Ho necessitava per a abans de tres dies.

Tindré acabat el guió per a quan ho digueu.

Cal entendre, doncs, que es desestimen per a l'estàndard aquestes solucions:

*Deixem aquesta feina per demà.

*Ho necessitava per abans de tres dies.

*Tindré acabat el guió per quan ho digueu.

Nota: L'adverbi *sempre* constitueix una excepció:

Oblida-te'n per sempre.

17. Condicional de certesa (p. 924)

No és acceptable el condicional en els contextos que impliquen certesa:

*El diagnòstic indica que la lesió seria greu.

Solució correcta:

El diagnòstic indica que la lesió és greu.

18. Variant *digue* de l'imperatiu *digues* (i altres variants anàlogues) (p. 127, 217)

L'imperatiu *digues* adopta la variant *digue* en casos com *digue-li* o *digue'm*. La GIEC qualifica aquesta variant de «col·loquial». En canvi, la variant *dis* no rep aquesta qualificació.

19. Infinitius de verbs pronominals introduïts per *per* (o *per a*) que fan de complement final del nom (p. 893)

En expressions com *pizzes per emportar-se* (o *per a emportar-se*) hi ha hagut, fins ara, vacil·lació. La GIEC estableix que en casos com aquests —l'infinitiu correspon a un verb transitiu pronominal amb subjecte indefinit— hi pot aparèixer el pronom:

Tenim pizzes per emportar-se.

I que també és correcte —és «la tendència»— l'infinitiu sense el pronom:

> Tenim pizzes per emportar.

El pronom apareix sempre si el subjecte elidit de l'infinitiu no és indefinit i s'interpreta, per tant, amb referent conegut:

> He comprat roba per emprovar-me a casa.

20. Infinitius finals introduïts per *per* (o *per a*) que fan de complement d'un nom amb sentit locatiu (p. 1128)

Els infinitius finals introduïts per *per* (o *per a*) que fan de complement d'un nom que s'interpreta amb sentit locatiu (*lloc*, *cadira*, *banc*, *terreny*, *casa*, *país*, etc.) poden portar el pronom *hi* locatiu:

> Un banc per seure-hi.
>
> Una casa per passar-hi l'estiu.

I també poden prescindir-ne:

> Un banc per seure.
>
> Una casa per passar l'estiu.

21. Rebuig de l'infinitiu compost contrafactual en registres formals (p. 1281-1282)

Per referir-se a una situació que no ha tingut lloc i que hauria estat convenient, es fa servir l'infinitiu compost:

> Haver-m'ho dit ahir! Ara ja no hi ha res a fer.

La GIEC especifica que aquest ús pertany als registres informals.

22. El gerundi predicatiu i altres gerundis ordinaris (p. 1218-1219)

La tradició normativa catalana condemna l'anomenat *gerundi especificatiu*, que és un gerundi que equival a una oració relativa especificativa:

> *Avui ha estat aprovada la llei regulant l'impost de successions.
>
> Avui ha estat aprovada la llei que regula l'impost de successions.

De vegades s'ha interpretat erròniament que qualsevol gerundi que apareix en una oració al costat d'un nom és un gerundi especificatiu. La GIEC fa notar, però, que en català és possible un altre tipus de gerundi, que és el gerundi predicatiu. Un gerundi que és adequat a la llengua estàndard:

> L'arribada dels representants anunciant el nou acord va alegrar a tothom.

Cal tenir en compte, a més, que en altres casos el gerundi és un adjunt del verb (un circumstancial), encara que aparegui col·locat just després d'un nom:

> Va redactar un informe explicant tots els detalls de l'accident.

23. Conjunció *i/o* (p. 980-981)

La GIEC dóna la informació següent sobre la nova conjunció *i/o*: «La fórmula és útil especialment en escrits tècnics, que generalment són més concisos […]. Fora de textos d'aquest tipus, és més natural d'expressar aquesta relació amb una simple disjuntiva, que pot incloure també el significat copulatiu […], o bé amb una disjuntiva de tres membres […]. En altres casos hi escau l'adverbi *respectivament*.»

> Canviant els valors de *m* i/o *n* podem aconseguir que els punts *P*, *Q* i *R* estiguin alineats.

Solucions més naturals fora dels escrits tècnics:

> Cal que revisin els informes l'arquitecte o l'encarregat d'obra o tots dos.
>
> [*Cal que revisin els informes l'arquitecte i/o l'encarregat d'obra.]
>
> Llavi leporí i paladar fes: fissura en el llavi i en el paladar, respectivament.
>
> [*Llavi leporí i paladar fes: fissura en el llavi i/o en el paladar.]

I afegeix: «La fórmula *i/o* és abusiva si s'utilitza en lloc de *i* o bé de *o* en casos com els següents (en què no es veu què podria significar).»

> *Llicència gratuïta de pesca per a andorrans i/o residents menors de deu anys.
>
> *Full d'oferta i/o petició de pis de lloguer.

Solucions adequades:

> Llicència gratuïta de pesca per a andorrans o residents menors de deu anys.
>
> Full d'oferta o petició de pis de lloguer.

24. Subjecte de la subordinada d'infinitiu que fa de CD dels verbs de percepció (*sentir*, *veure*) (p. 1018)

Si la subordinada d'infinitiu porta el seu propi CD, el subjecte de la subordinada adopta la forma de CI:

> Vaig sentir a la teva cunyada criticar l'entrenador.
>
> Havia vist regar les flors així al Lluís.
>
> Li vaig sentir criticar l'entrenador.
>
> Li havia vist regar les flors així.

També és igualment correcte —d'acord amb la nova observació de la GIEC— que adopti la forma del CD si va just darrere del verb principal:

> Vaig sentir la teva cunyada criticar l'entrenador.
>
> La vaig sentir criticar l'entrenador.

25. Subordinada d'infinitiu com a complement directe dels verbs *afirmar* i *assegurar* (p. 1016)

Pot ser sorprenent per a algun lector, però la GIEC afirma que els verbs *confessar* i *afirmar* admeten amb més o menys naturalitat una substantiva d'infinitiu com a complement:

> Confessa ser un gran lector de novel·la negra.
>
> Afirmava conèixer bé el món de les finances ètiques.

Sigui com sigui, aquests verbs són sobretot naturals amb una oració conjugada o amb una oració d'infinitiu compost:

> Confessa que és un gran lector de novel·la negra.
>
> Afirmava que coneixia bé el món de les finances ètiques.

Confessa haver estat còmplice del delicte.

Afirmava haver estat còmplice del delicte.

26. Construccions finals en combinació amb un quantificador (p. 1129)

No és propi dels registres formals l'ús de *com* precedint la preposició o conjunció final:

*La Núria estava massa disgustada com per acceptar la proposta.

*No ha plogut tant com perquè els trens deixin de circular.

Solucions correctes:

La Núria estava massa disgustada per acceptar la proposta.

No ha plogut tant perquè els trens deixin de circular.

27. Article davant la designació de l'any (p. 583)

En un complement temporal, quan la designació numèrica de l'any va precedida de la preposició *de*, l'ús de 1'article definit és potestatiu:

Va néixer el 4 d'octubre de 1962.

El congrés va tenir lloc a la primavera de 2015.

També correcte:

Va néixer el 4 d'octubre del 1962.

El congrés va tenir lloc a la primavera del 2015.

Però l'article és obligatori si l'any hi apareix abreujat:

Va arribar a l'estiu del 42.

*Va arribar a l'estiu de 42.

28. Caràcter col·loquial de *de seguida que* (p. 1195)

La GIEC assenyala que *de seguida que* és una locució pròpia de la llengua col·loquial: «Col·loquialment, les locucions *a la que* i *de seguida que* poden encapçalar també un adjunt temporal amb el sentit de *tan bon punt*: *A la que havíem sortit de casa, va començar a ploure*; *De seguida que obrin, t'ho*

compraré.» És una afirmació que contrasta amb la praxi escrita general, que no ha rebutjat tradicionalment aquesta locució en la llengua formal, com mostra aquest text d'un manual, ja antic, que s'emmarca plenament en la tradició fabriana:

> De seguida que tinguem la vostra comanda, us n'enviarem la factura corresponent, l'import de la qual ens trametreu en un xec sobre aquesta plaça (Cèsar August Jordana i Sanç Montnegre, *Com s'han d'escriure les cartes comercials,* Barcelona, Editorial Barcino, 1927, p. 28).

29. La pronominalització de certs verbs amb polimorfisme rectiu (p. 704)

Els verbs *ensenyar* i *aprendre* poden regir una oració d'infinitiu introduïda per *a* o per *de*:

> A l'escola del barri ensenyaven a llegir.
>
> Va aprendre a llegir molt aviat.
>
> A l'escola del barri ensenyaven de llegir.
>
> Va aprendre de llegir molt aviat.

A l'hora de pronominalitzar, però, sempre ho fan com si la preposició introductora del complement fos *de*.

A l'escola del barri ensenyaven a llegir. A l'escola del barri ensenyaven de llegir.	} A l'escola del barri n'ensenyaven.
Va aprendre a llegir molt aviat. Va aprendre de llegir molt aviat.	} En va aprendre molt aviat.

En canvi, *entendre* i *tenir dret*, que també presenten polimorfisme, pronominalitzen com si la preposició introductora del complement fos *hi*:

Entén en botànica. Entén de botànica.	} Hi entén.
Té dret a demanar indemnització. Té dret de demanar indemnització.	} Hi té dret.

30. Inadequació de *resultar ser* (p. 1024)

A diferència del que indica la GIEC per a *semblar ser*, en el cas del complex *resultar ser* estableix, d'acord amb la tradició normativa, que no pertany a la llengua estàndard: «el verb quasicopulatiu *resultar* pot anar amb una subordinada substantiva en forma personal, un atribut i un complement de datiu.»

> *El nou instructor resulta ser un oficial de baixa graduació.
>
> El nou instructor resulta que és un oficial de baixa graduació.

31. Concordança de l'argument en certes construccions de subjecte indeterminat (p. 896)

Les construccions de subjecte indeterminat (o indefinit) reben atenció en la GIEC, però no s'hi diu res a propòsit de la concordança del verb en oracions com les següents:

> ?Aquí s'obsequia les noies maques.
>
> ?En aquest país no es respecta les dones.

32. Concordança del participi amb el pronom acusatiu (p. 492, 680, 1018)

> La concordança «se sol mantenir en els registres formals»:
>
> Les hortènsies, les he regades fa un moment.

También correcte:

> Les hortènsies, les he regat fa un moment.

La GIEC estableix com a novetat que, amb els verbs de percepció *sentir* i *veure*, la concordança és obligatòria si l'acusatiu representa el subjecte d'una subordinada d'infinitiu (p. 1018):

> L'he sentida remugar una bona estona, la dependenta.
>
> *L'he sentit remugar una bona estona, la dependenta.

Cal tenir en compte que la concordança no està permesa si l'acusatiu representa el CD de la subordinada d'infinitiu:

L'he sentit explicar moltes vegades, aquesta història.

*L'he sentida explicar moltes vegades, aquesta història.

33. Subjecte postverbal de les interrogatives directes globals (p. 1249)

La GIEC indica que «no és propi del català situar el subjecte entre el verb i el complement» en les interrogatives directes globals (interrogatives neutres).

*Coneix vostè els avantatges del nostre producte?

Solucions correctes:

Vostè coneix els avantatges del nostre producte?

Coneix els avantatges del nostre producte?

Coneix els avantatges del nostre producte, vostè?

Cal afegir que la GIEC, quan fa aquesta indicació, no es refereix als casos de tematització a la dreta. En la tematització a la dreta el subjecte postverbal pot precedir el CD si tots dos constituents estan tematitzats:

Els coneix, vostè, els avantatges del nostre producte?

34. L'interrogatiu *com* i el valor causal (p. 1260)

Quan equival a *com és que*, l'interrogatiu *com* tot sol no és correcte:

*Com votes aquesta proposta si has estat tota l'estona defensant la contrària?

L'interrogatiu *com* tot sol, doncs, no té valor causal. La solució correcta és recórrer a l'estructura amb *com és que* (estructura clivellada) o a *com així*:

Com és que votes aquesta proposta si has estat tota l'estona defensant la contrària?

Com així votes aquesta proposta si has estat tota l'estona defensant la contrària?

35. La conjunció *que* que precedeix una altra conjunció *que* (p. 1099)

En certes estructures oracionals complexes, és possible que la conjunció *que* aparegui seguida d'una altra conjunció *que*. Això pot passar, per exemple, quan la seqüència comparativa *més que* regeix una subordinada introduïda per *que*:

> Què més hauria volgut jo que [que fes l'edició el teu germà!].

La GIEC assenyala que aquesta concurrència no és agramatical, però que sol evitar-se. Una manera d'evitar-la és substituir el primer *que*, de matís adversatiu, per la conjunció *sinó*:

> Què més hauria volgut jo sinó que fes l'edició el teu germà!

També assenyala que en aquests casos és inadequat elidir una de les ocurrències de la conjunció *que*:

> *Què més hauria volgut jo que fes l'edició el teu germà!

36. Formes del demostratiu (p. 601)

Hi ha parlars catalans que tenen dos graus de dixi, que representem amb els demostratius *aquest* i *aquell*, i parlars que en tenen tres, que representem amb els demostratius *este*, *eixe* i *aquell* (en aquest cas també pot ser *aquest*, *aqueix* i *aquell*). La GIEC fa saber que tots dos sistemes són acceptables.

No diu res, en canvi, dels parlars que tenen dos graus de dixi però fan servir els demostratius *este* (o *eixe*) i *aquell*.

37. Valor del mot *quantitat* com a quantificador (p. 644)

El mot *quantitat* tot sol no pot actuar com a quantificador:

> *De patates per pelar n'hi havia quantitat.
>
> *Ens vam divertir quantitat.

Solució correcta:

> De patates per pelar n'hi havia en quantitat / una gran quantitat.
>
> Ens vam divertir força/molt.

38. Presència de la coma en les tematitzacions (p. 1230)

Encara que es tracta d'un fet avui assimilat per la gran majoria d'usuaris de la llengua escrita, la GIEC ha volgut recordar que les tematitzacions a la dreta es marquen per mitjà d'una coma:

> Deixa-la allí, la maleta.
>
> En tenim prou, de temps.
>
> Faré veure que no ho sé, que ja han sortit.

Solucions incorrectes:

> *Deixa-la allí la maleta.
>
> *En tenim prou de temps.
>
> *Faré veure que no ho sé que ja han sortit.

I també ha recordat que, en canvi, en les tematitzacions a l'esquerra la coma és opcional, i fins i tot que se sol evitar si els constituents són poc complexos:

> La maleta la deixo aquí.
>
> D'avellanes no en vull més.
>
> A la Lluïsa això no li plau.

Cal tenir present que, d'acord amb la tradició escrita, en certs casos la coma pot ser obligatòria en la tematització a l'esquerra. Per exemple, si entre l'element tematitzat i la resta de l'oració hi ha un pronom interrogatiu, si l'element tematitzat és complex o si hi ha més d'un element tematitzat:

> D'aquesta qüestió tan important, què en penseu?
>
> Tot això que m'has dit amb tanta sinceritat, faré veure que no ho sé.
>
> Les claus, damunt la taula, no les hi has de deixar mai.

39. La coma com a marca de verb elidit (p. 988)

Els manuals indiquen habitualment que, quan s'omet el verb de l'oració, s'escriu una coma entre el subjecte i el primer complement:

> Jo visc a Móra; els altres germans, a Reus.

De vegades s'ha interpretat que això vol dir que la coma és sempre obligatòria en les frases amb verb elidit. Aquesta interpretació és errònia, ja que la coma és estranya en oracions com la següent:

Ell beu ginebra i ella vodka.

*Ell beu ginebra i ella, vodka.

La GIEC, sense formular-ho obertament, fa notar per mitjà dels exemples que, efectivament, en certs casos la solució habitual és l'absència de la coma:

Ell llegeix una novel·la i ella un assaig.

Ni ella ha menjat meló avui ni ell síndria ahir.

Ell li donarà un aprovat i ella un notable.

Tu has estat elegit secretari i ella presidenta.

40. Marca de plural en les sigles

La tradició ortotipogràfica catalana condemna generalment la marca de plural en les sigles, i considera, doncs, que les sigles són invariables quant a nombre:

El CAP → Els CAP

La GIEC, però, admet la marca de plural, d'acord amb propostes que s'han fet sentir en els darrers anys:

El CAP → Els CAPs

També correcte:

El CAP → Els CAP

41. Plural de mots com *desig* o *boig* (p. 179)

La GIEC avala la pràctica general de la llengua estàndard en relació amb el plural de mots com *desig* o *boig*, que és escriure'ls amb el suport vocàlic:

desitjos

bojos

I fa notar que els plurals del tipus *desigs* i *passeigs* només són habituals «en la llengua escrita més formal».

42. Plural de mots com *bosc*, *llest* o *text* (p. 180)

La GIEC també avala la pràctica general de la llengua estàndard en relació amb el plural de mots com *bosc*, *llest* o *text*, que és escriure'ls amb el suport vocàlic:

boscos
llestos
textos

Assenyala que les formes *boscs*, *llests* i *texts* es mantenen, amb més o menys vitalitat, en parlars valencians i baleàrics, i —contràriament al que indica en relació amb mots com *desigs* o *boigs*— afegeix que mantenen força vitalitat en la llengua escrita i en els registres formals en general.

43. Normalització del truncament per la dreta (p. 143)

Les gramàtiques catalanes assenyalen que, en el procediment lèxic de truncament, la modalitat tradicional en català és la del truncament per l'esquerra:

Josefina → Fina
Joaquim → Quim

Per aquest motiu el truncament per la dreta ha estat vist com un castellanisme i, per tant, com un recurs inadequat per al català. La GIEC, tot i que indica que el truncament per la dreta és un procediment recent i d'origen forà, no el condemna:

Montserrat → Montse
Sebastià → Sebas
manifestació → mani
progressista → progre

44. Pronúncia de la *r* dels infinitius plans seguits de pronom començat per consonant (p. 70, 217)

És bastant habitual no pronunciar la *r* dels infinitius si són plans i van seguits d'un pronom començat per consonant, cosa que de vegades provoca canvis en la forma dels pronoms. La GIEC recull aquest fenomen (i el considera, per tant, normal en la llengua oral espontània), però no l'admet en la llengua escrita ni els registres formals en general; tampoc, per tant, en l'estàndard oral:

> Ha estat bonic conèixer-nos.
>
> *Ha estat bonic coneixe'ns.

45. Pronúncia dels segments inicials de certs mots (p. 24)

Hi ha cultismes, manlleus i noms propis d'altres llengües que tenen a l'inici segments complexos com *ps*, *pn*, *pt*, *gn* o *mn*:

psicologia	pterodàctil
pseudònim	gnom
pneumàtic	gnosticisme
pneumònia	mnemotècnic
Ptolemeu	

La GIEC ratifica que, en la llengua oral, normalment es prescindeix del primer segment, i puntualitza que només podria pronunciar-se en una dicció molt acurada, pròpia dels registres més formals.

46. Pronúncia de la «ela geminada» (p. 60)

Contràriament al que establia l'IEC a l'obra *Proposta per a un estàndard oral de la llengua catalana I. Fonètica* (1990), en la qual indicava que no era recomanable la «pronunciació d'una sola *l* en mots com *col·legi*, *novel·la*, *il·lustre*» (p. 20), ara la GIEC admet que la pronúncia de dues laterals seguides en aquesta classe de mots (viva a les Balears) pertany només als registres més formals.

47. Pronúncia de certes paraules que tradicionalment no formaven diftong creixent (p. 29)

També contràriament al que establia l'IEC a l'obra *Proposta per a un estàndard oral de la llengua catalana I. Fonètica* (1990), en la qual indicava que només era admissible en registres informals la pronunciació unisil·làbica de *i* seguida d'una altra vocal en casos com *condició*, *ciència*, etc. (p. 17), ara la GIEC afirma que en l'actualitat mots com *condició*, *gràcia* i *presència* es pronuncien amb diftong final, i que la pronúncia amb hiat és possible en una dicció molt acurada pròpia dels registres més formals (i en el cant i les composicions poètiques a l'hora del còmput sil·làbic).

48. Pronúncia del diftong àton [uw] (p. 30)

En els parlars en què la /o/ àtona es redueix a [u], mots com *plourà* o *roureda* es pronuncien normalment amb el diftong dissimilat a [əw]:

plourà	→	[pləwɾá]
roureda	→	[rəwɾɛðə]

49. Pronúncia de certs compostos que perden, en la consciència dels usuaris, la condició de compostos (p. 96)

«En parlars orientals, mots com *contradir* i *entrepà* es poden pronunciar amb reducció de la primera vocal (*c*[u]*ntradir*, [ə]*ntrepà*), o sense reducció (*c*[o]*ntradir*, [e]*ntrepà*), per bé que la segona solució és la més general en els registres formals.»

50. Llenguatge no sexista

La GIEC no fa cap observació ni comentari sobre l'ús de llenguatge no sexista.

V
Ortografia

1. Supressió dels accents diacrítics

Els accents diacrítics queden reduïts als dels quinze mots següents:

bé	mà (mans)	pèl	sí	té
Déu/déu	més	què	sòl	ús
és	món (mons)	sé	són	vós

No s'aplica l'accent diacrític en els compostos i derivats d'aquests mots:

adeu	rodamon	entresol
adeu-siau	a contrapel	subsol

Però sí en els que s'escriuen amb guionet:

déu-vos-guard

2. Duplicació de *r*

Quan el so [r] apareix entre vocals precedit d'un prefix o d'un radical, s'escriu generalment *r*. Però s'escriuen amb *rr*:

1. Els mots formats amb el prefix *a*- (privatiu) i *a*- (verbalitzador):

   arrafidi, arreflèxia, arrítmia, arrize
   arraconar, arrecerar, arrenglerar, arriscar, arromançar, arruïnar

2. Els mots formats amb el prefix *cor* (variant de *con*-):

   corredemptor, correferent, corregnar, correligionari, correpressor, corresponsable

3. Els mots formats amb el prefix *ir*- (variant de *in*-):

   irracional, irreal, irregular, irresolt, irreverent, irrompible

Ginebra i Serrabou, Jordi (2017): *La nova normativa de l'Institut d'Estudis Catalans. Guia pràctica*, Tarragona, Publicacions Universitat Rovira i Virgili, p. 97–102.
ISBN: 978-84-8424-612-1. DOI: 10.17345/9788484246121

4. El mot *erradicar* i derivats:

   erradicar, erradicació, erradicatiu

5. Alguns mots prefixats ja formats en llatí:

   prerrogativa, prorrata, pròrroga, prorrompre, virrei

6. Els compostos manllevats:

   aiguarràs, bancarrota, xafarranxo

7. Els delocutius:

   arreveure, anorrear

8. Els compostos amb els radicals d'origen grec *raqui(o)* 'columna vertebral', *reo* 'corrent', *rin(o)* 'nas', *rinco* 'trompa, bec', *riz(o)* 'arrel', *rodo* 'rosa':

   cefalorraquidi, batirreòmetre, cetorrínid, nematorrinc, arrizòfit, cinorròdon

9. Els compostos amb les terminacions *rràfia* 'costura, sutura', *rràgia* 'vessament', *rrea* 'flux', *rrexi* 'ruptura, esquinç' i *rroide:*

   arteriorràfia, hemorràgia, amenorrea, diarrea, cariorrexi, hemorroide

3. No duplicació de *s*

asèptic, telesèrie, asexual, contrasenya, sobresalt, polisèmia

Cal tenir en compte:

sotssecretari, sotssíndic, transsexual, transsiberià, transsubstanciació, Transsilvània

qualssevol, qualssevulla

pressuposar, pressupost, prosseguir, forassenyat, tornassol

4. Guionets

1. En els conjunts formats per un substantiu o un adjectiu precedit de l'adverbi *no* que han assolit un alt grau de lexicalització; en aquests casos, *no* es comporta com un prefix. Corresponen a conceptes ben fixats, propis del llenguatge d'especialitat:

pacte de no-agressió	el principi de no-intervenció	els no-violents
el no-alineament	un no-electròlit	prosa de no-ficció
els països no-alineats	un no-metall	els no-creients
la no-bel·ligerància	el no-jo	la no-figuració
les nacions no-bel·ligerants	el no-res	art no-figuratiu
la no-ingerència	la no-violència	geometria no-euclidiana

En canvi, altres expressions no han assolit aquest grau de lexicalització; *no* hi manté el seu valor d'adverbi, i el significat de l'expressió és el contrari del que tindria sense *no*. Aquestes expressions s'escriuen sense guionets:

la no confessionalitat (de l'Estat)	els no matriculats
la no convertibilitat (del dòlar)	els no residents
la no compareixença (a una convocatòria)	un substantiu no comptable
la no existència (d'un llenguatge literari)	una organització no governamental
la no obligatorietat (de la vacunació)	una equació no lineal
tractat de no proliferació nuclear	la comunicació no verbal
la no submissió (a l'URSS)	un pres no violent

2. Quan el prefix precedeix majúscules, xifres, símbols, cometes o mots en cursiva:

anti-OTAN	Pseudo-Dionís
fluorescència anti-Stokes	selecció sub-21
ex-Iugoslàvia	pel·lícula super-8
ex-URSS	globulina anti-D
l'Europa post-Maastricht	un ex-«hippy»
l'era pre-Gutenberg	manifestació anti-*skinheads*

Davant majúscula, però, el mot prefixat s'escriu aglutinat si constitueix un nou nom propi:

Antiatles, Anticrist, Cisjordània, Prealps, Prepirineu, Transcaucàsia

3. Quan el prefix precedeix una locució o un sintagma lexicalitzat:

manifestació anti-cascos blaus
al·legat anti-pena de mort
ex-conseller en cap
ex-directora general
ex-Unió Soviètica
l'ambient pre-Segona Guerra Mundial
manifestació pro-dret de vaga
pseudo-petita burgesia
vice-primer ministre

4. Quan el prefix precedeix un mot que ja porta guionet:

actitud anti-nord-americana

«Malgrat tot, la pràctica comunicativa pot donar lloc a mots o expressions no previstos per la normativa en què és admissible l'ús discrecional del guionet. Per exemple, per a evitar la confusió amb un altre mot homògraf (*pre-ocupació*, volent significar 'ocupació anterior', *pre-fixat* 'fixat anteriorment', *ex-portador*, *ex-pres*, *co-rector*) o per a evitar formes gràfiques detonants, especialment amb el prefix *ex-* (*ex-exiliat*, 'persona que ha deixat d'estar exiliada'; *ex-xa*, 'persona que ha deixat d'ésser xa de Pèrsia')» (p. 88).

5. En els numerals com a designadors de segles:

el Cinc-cents, el Nou-cents

Però:

cinccentista, noucentisme

6. En les coordinacions d'adjectius a la manera culta que no correspon a un concepte:

els països hispanoamericans ← d'Hispanoamèrica
el tractat hispano-americà ← entre Espanya i Amèrica

5. Sense ela geminada

S'escriu *l* en els mots amb els prefixos *a-* negatiu i verbalitzador:

alegal, alèxia, alitúrgic, alògic, alentir, alinear

6. En mots de procedència forana, les dues lletres *n* i *y* en contacte es llegeixen com a consonants independents i no com en el dígraf *ny*

pinyin
Natanyà
Enya

7. Noms sense hac

Elisabet, Ester, Judit, Rut

8. Casuística de l'apostrofació de l'article

Tampoc no s'apostrofa l'article ni la preposició *de* quan precedeix un mot usat amb valor metalingüístic:

El *animal* de la frase anterior va amb majúscula.

Fora d'aquest cas, sí que s'apostrofen l'article singular i la preposició *de* davant d'un mot o un fragment escrit en cursiva i davant de les cometes d'obertura:

L'*Ara* treu un nou suplement
el director de l'*Hola*
l'autor d'*El quadern gris*
un article d'*El Temps*
El presentador va emfasitzar que ell era l'«únic»
El conseller va qualificar aquest fet d'«irrepetible»
els llibres d'«El Club de Butxaca»

La preposició *de* també s'apostrofa davant de noms d'entitats o grups, i de topònims estrangers no catalanitzats començats per article, el qual s'escriu, per tant, amb la inicial en majúscula:

les rebaixes d'El Siglo
la tertúlia d'Els Quatre Gats
un concert d'Els Pets

el port d'El Callao
la comarca d'El Bierzo

9. Altres canvis en mots concrets (mostra)

víking	→	viking
foie gras	→	foie-gras

10. Altres

Cal tenir en compte que la nova *Ortografia* conté una extensíssima «Llista d'exemples» de gairebé 100 pàgines, i que aquesta llista recull una bona quantitat de mots i formes que encara no figuren al DIEC2. Per tant, cal considerar aquesta «Llista» un vocabulari complementari oficial, de gran utilitat pràctica. Com diu l'*Ortografia* (p. 17), «hi ha entre els exemples un bon nombre de mots i expressions de grafia vacil·lant que no recull el DIEC2, però sí altres diccionaris i fonts lexicogràfiques, la major part dels quals pertanyen al lèxic comú i són d'ús freqüent. Hi destaquen els manlleus, adaptats (*aiguagim, bazuca, fitnes, gintònic, gòspel, matrioixca, taitxí*) i no adaptats (*cowboy, geisha, gruyère, hippy, husky, jacuzzi, kebab, mozzarella, orujo, sushi; chaise-longue, hat-trick, prêt-à-porter, sex-shop, tutti-frutti; a cappella, off the record*), i els termes tècnics i científics (*arreflèxia, bioespeleologia, cardioespasme, colonoscòpia, erumpent, fusoespiroquetosi, intrarraquidi, leptorrí, limforroide, no-bel·ligerància, otorràgia*), alguns dels quals ja han estat aprovats pel Consell Supervisor del TERMCAT. També cal destacar alguns mots i expressions del lèxic patrimonial (*brunz, llicsó, reïra, tagzim; aigua-santera, déu-vos-guard, menysestimar, mira'm-i-no-em-toquis, pèl-mudar, vou-verivou*) i alguns compostos i derivats (*alegal, coital, verborrea; extracomunitari, eurobò, contrarellotge, sensesostre; pintaungles; ausiasmarquià, belcantisme, nord-estejar, opusdeista, ratpenatisme*); entre aquests, molts gentilicis (*agerenc, alborager, beniarbegí, calijó, envegès, masnoví, massalcoretjà, rialpenc, sant-rafelí*)».

VI

APÈNDIX. INFORMACIÓ COMPLEMENTÀRIA

1. Els verbs psicològics de la classe C (§ II.6)

S'anomenen *verbs psicològics* els verbs que denoten emocions, sentiments o estats d'ànim i es construeixen amb un sintagma que expressa l'*experimentador* de l'emoció, sentiment o estat d'ànim. Es divideixen en tres classes:

1. Verbs psicològics de la classe A

El sintagma que denota l'experimentador fa la funció de subjecte:

La Cristina envejava la bellesa de la seva germana.

Tot el poble admira el jove futbolista.

El Roc odia la pastanaga.

2. Verbs psicològics de la classe B

El sintagma que denota l'experimentador fa la funció de complement directe:

La notícia va alegrar *els assistents a la reunió*.

Ja veuràs com aquest projecte engrescarà *els estudiants*.

L'intent de suïcidi de la neboda ha capficat *el Gustau*.

3. Verbs psicològics de la classe C

El sintagma que denota l'experimentador fa la funció de complement indirecte:

El bon vi agrada *a tothom*.

Li repugna aquesta imatge.

El que vas dir no *em* va doldre, però sí que *li* va doldre *al director*.

Ginebra i Serrabou, Jordi (2017): *La nova normativa de l'Institut d'Estudis Catalans. Guia pràctica*, Tarragona, Publicacions Universitat Rovira i Virgili, p. 103–115.
ISBN: 978-84-8424-612-1. DOI: 10.17345/9788484246121

Una de les característiques dels verbs psicològics de la classe C és que tendeixen a construir-se amb el CI desplaçat, anteposat al verb:

> A l'avi li agrada l'escalivada.

Quan parlem del «CI *in situ*» ens referim a les oracions en què no hi ha anteposició del CI, sinó que aquest complement hi ocupa la posició considerada bàsica, a la dreta del verb:

> L'escalivada també li agrada a l'àvia.

En general, les oracions amb verbs psicològics de la classe C que presenten el CI *in situ* són oracions marcades expressivament: el CI hi té, des del punt de vista informatiu, valor remàtic. Això explica que sovint, si no és en el context adequat, una oració que contingui un verb psicològic de la classe C amb el CI posposat sigui una construcció forçada. Quan el context fa natural l'oració, es produeix la duplicació pronominal, com s'ha dit.

Nota: Cal tenir en compte, però, que la GIEC (p. 853-855) defineix les tres classes de verbs psicològics però no utilitza les etiquetes A, B i C per designar-los.

2. Què és un verb causatiu? (§ II.90, IV.13.5, IV.13.6, IV.15.1)

Un verb causatiu és un verb que selecciona un subjecte amb valor semàntic de *causa* (de l'esdeveniment denotat pel verb), i un CD que expressa l'entitat o individu que viu/pateix/protagonitza l'esdeveniment causat.

> Això irrita molts escriptors.
> Els llamps espanten la Marta.
> L'absència de Xavi ha enfonsat el Barça.
> Que no l'acompanyis als partits desanima el teu fill.
> La indisciplina d'alguns estudiants neguiteja els professors.
> Que el seu pare fumi empipa el Pau.
> Sentir parlar de la independència de Catalunya emociona l'avi.

Els verbs causatius admeten la paràfrasi següent:

'X	fa que	Y	[visqui/ pateixi/ protagonitzi]	R'
SUBJECTE CAUSA		ENTITAT O INDIVIDU		ESDEVENIMENT DENOTAT PEL VERB

Això irrita molts escriptors.	→	Això fa que molts escriptors s'irritin.
Els llamps espanten la Marta.	→	Els llamps fan que la Marta s'espanti.
L'absència de Xavi ha enfonsat el Barça.	→	L'absència de Xavi ha fet que el Barça s'enfonsi.
Que no l'acompanyis als partits desanima el teu fill.	→	Que no l'acompanyis fa que el teu fill es desanimi.
La indisciplina d'alguns estudiants neguiteja els professors.	→	La indisciplina d'alguns estudiants fa que els professors es neguitegin.
Que el seu pare fumi empipa el Pau.	→	Que el seu pare fumi fa que el Pau s'empipi.
Sentir parlar de la independència de Catalunya emociona l'avi.	→	Sentir parlar de la independència de Catalunya fa que l'avi s'emocioni.

Els verbs no causatius no admeten la paràfrasi 'X fa que Y [visqui/pateixi/protagonitzi] R'.

Els nens devoren el berenar.	→	*Els nens fan que el berenar es devori.
El Ton escombra l'escala.	→	*El Ton fa que l'escala s'escombri.
Puigdemont governa Catalunya.	→	*Puigdemont fa que Catalunya es governi.
L'àvia escolta la ràdio.	→	*L'àvia fa que la ràdio s'escolti.
Vaig veure la Pepa.	→	*Vaig fer que la Pepa es veiés.
Vam convidar la Júlia.	→	*Vam fer que la Júlia es convidés.
Han fotografiat la seva germana.	→	*Han fet que la seva germana es fotografiés.

3. Relativa lliure i relativa semilliure (§ II.18, II.20)

L'oració subordinada relativa (o de relatiu) lliure correspon al que tradicionalment s'anomenava oració *relativa substantiva*:

> *Qui ajuda* els altres és bona persona. [*Qui ajuda* = relativa lliure o relativa substantiva]

La diferència és que el concepte *relativa lliure* inclou, a més, qualsevol relativa sense antecedent. Són, per tant, relatives lliures les següents (tradicionalment considerades *relatives adverbials*):

> Ha anat *on reparteixen barrets*.
>
> Ja sé *quan vindrà*.
>
> Explicava *com ho havia fet*.

L'oració subordinada relativa (o de relatiu) semilliure correspon a les tradicionals *relatives substantives* amb el pronom relatiu precedit d'un article definit o d'un determinant demostratiu de llunyania sense valor díctic:

> *El qui ha fet això* no sap què fa.
>
> *Aquells que no tinguin passaport* se l'hauran de fer.

4. Possessiu objectiu (§ II.25, II.26)

La frase *S'encarrega de reconstruir-lo* conté un pronom feble (*lo*) que fa de complement directe del verb *reconstruir*. La frase *S'encarrega de la seva reconstrucció* conté un possessiu (*seva*) que té, amb el substantiu *reconstrucció*, la mateixa relació semàntica que tenen, en la frase anterior, el pronom *lo* i el verb *reconstruir*. Diem, en aquests casos, que *seva* és un possessiu objectiu (es podria dir que fa d'«objecte» o «CD» de *reconstrucció*).

El possessiu objectiu s'oposa al *possessiu subjectiu*, que és el que expressa l'entitat que realitza o protagonitza la situació denotada pel substantiu. En el sintagma *la seva actuació*, el possessiu és semànticament paral·lel al subjecte d'una oració com *Ell actua* (i per això es podria dir que fa de «subjecte» del substantiu).

5. El relatiu complement directe (CD) (§ IV.13, IV.14)

1. CD de persona en les relatives especificatives

que La «forma més habitual» (p. 733)
«el seu ús resulta possible en tots els casos» (p. 1043)

Exemples:

> El llibre que busques el té la Rosa.
>
> Els futbolistes que admiro són argentins.

a qui AMB AMBIGÜITAT (amb tots els verbs)

«podem emprar *a qui* [...], sobretot si el subjecte de la relativa és postverbal i mostra les mateixes propietats de persona i nombre que l'antecedent del relatiu» (p. 733)

Exemples:

El periodista a qui envejava el meu pare treballava en una revista alternativa.

L'estudiant a qui va aprovar el professor per error ja no hi és.

«l'ús del relatiu *qui* tan sols és possible si va precedit de *a* i l'antecedent és animat» (p. 1044)

Exemples (no possibles):

*El passatger qui observo sembla nerviós.

*El pla d'estudis a qui el nou pla substitueix era més versàtil.

a qui SENSE AMBIGÜITAT (amb verbs causatius, especialment els psicològics) (p. 733)

Exemples:

És un nen a qui il·lusiona força la nit de Reis.

La professora a qui cansa fer classes diu que es vol jubilar.

2. CD de persona en les relatives explicatives

que «el seu ús resulta possible en tots els casos» (p. 1043)

Exemples:

El porter de l'edifici, que vau enganyar sense pietat, us busca.

El conegut actor, que han premiat recentment, presentarà l'acte.

a qui «El relatiu *qui* porta la preposició en les relatives no restrictives» (p. 733)

«també s'empren el relatiu *qui* i *el qual*, sobretot en les relatives no restrictives, [...] i aleshores [*qui*] va precedit de la preposició *a*» (p. 1043)

Exemples:

El porter de l'edifici, a qui vau enganyar sense pietat, us busca.

El conegut actor, a qui han premiat recentment, presentarà l'acte.

el qual «també s'empren el relatiu *qui* i *el qual*, sobretot en les relatives no restrictives» (p. 1043)

«El relatiu *el qual* […] es pot usar amb tota mena d'antecedents» (p. 1043)

Exemples:

El periodista noruec, el qual han premiat pel reportatge, ha deixat el programa.

Era l'advocat de sempre, el qual teníem ja una mica avorrit.

al qual AMB AMBIGÜITAT (amb tots els verbs)

«principalment per evitar l'ambigüitat amb el subjecte» (p. 733)

«l'admet [la preposició] com a recurs per a evitar l'ambigüitat amb el subjecte» (p. 1043)

Exemples:

El periodista francès, al qual consultava sempre l'embaixador, ha dimitit.

Eren persones problemàtiques, als quals van denunciar el veïns.

al qual SENSE AMBIGÜITAT

«quan funciona com a complement directe del verb *seguir* o de verbs amb sentit causatiu» (p. 1043)

Exemples:

El desconegut, al qual va seguir la policia durant tota la tarda, resulta que també era un poli.

La cantant, a la qual atabalava tant de soroll, no es podia concentrar.

3. Introducció de la relativa lliure que fa de CD

qui L'absència de preposició es veu afavorida si la relativa no fa referència a una persona concreta (p. 733)

Exemple:

Has de trobar qui et compri el cotxe.

a qui «l'ús de la preposició es veu afavorida si la relativa fa referència a una persona concreta» (p. 733)

«és possible usar la preposició *a*» (p. 1051)

Exemple:

Has de trobar a qui et va comprar el cotxe.

a qui «es fa servir preferentment la preposició amb verbs psicològics causatius» (p. 733)

Exemple:

I, a qui empipi aquesta decisió, que s'aguanti.

a qui «i en contextos creadors d'ambigüitat» (p. 733)

Exemple:

A qui envejava la Júlia era la seva cosina.

4. CD de persona en la relativa semilliure

La GIEC escriu: «Si els relatius *qui* i *el qual*, referits a humans, fan de complement directe dins una relativa semilliure, aleshores *qui* porta la preposició *a* del complement directe i *el qual* la pot dur» (p. 1052). I tot seguit afegeix que, llavors, «tenim aquestes possibilitats: *El grup dels qui/ que apassiona el cinema creix cada dia* o *El grup d'aquells* {*a qui / als quals*} *apassiona…*».

Sembla, doncs, que hi ha un error de picatge, ja que el relatiu de la frase *El grup dels qui apassiona el cinema* no porta la preposició *a*, i no hi ha en els exemples cap frase amb *el qual* sense la preposició *a*. Cal interpretar, així, que la versió adequada seria aquesta: «Si els relatius *qui* i *el qual*, referits a humans, fan de complement directe dins una relativa semilliure, aleshores *el qual* porta la preposició *a* del complement directe i *qui* la pot dur.» Llavors les possibilitats són aquestes:

al qual	El grup d'aquells als quals apassiona el cinema creix cada dia.
el qui	El grup dels qui apassiona el cinema creix cada dia.
a qui	El grup d'aquells a qui apassiona el cinema creix cada dia.
als qui	El grup d'aquells als qui apassiona el cinema creix cada dia.
el que	El grup dels que apassiona el cinema creix cada dia.

La possibilitat segona i cinquena poden semblar forçades (o inadequades). Ho són, efectivament, amb el verb de l'exemple (un verb psicològic de la classe B, causatiu). Però no ho són amb altres verbs (fixem-nos, a més, que aquí l'absència de la preposició *a* és obligatòria):

el qui	El grup dels qui la professora ha castigat.
el que	El grup dels que la professora ha castigat.

6. Altres verbs amb pronom lexicalitzat (§ II.11, III.24)

1. Verbs que ja figuraven al *DIEC2* com a pronominals (p. 711-712)

clissar-hi	*pensar-s'hi*
deixar-hi la pell	*sentir-hi*
entendre-s'hi	*tocar-hi*
mirar-s'hi	*tornar-s'hi*
no ser-hi tot	*veure-hi, veure-s'hi* (El *DIEC2* els recull amb accepcions diferents; en realitat la diferència és dialectal.)

Alguns d'aquests verbs són absoluts: *L'avi és molt gran i no hi sent*. Però amb d'altres sorgeix el dubte si el fet de classificar-los com a pronominals implica (com seria lògic) que l'ordre «Verb [amb pronom] + complement» s'ha de considerar acceptable (sense la coma marcadora de tematització, lògicament). Per a *entendre-s'hi*, el *DIEC2* només proporcionava exemples amb l'ús absolut (*T'hi entens? Sí que m'hi entenc*). La GIEC (p. 712) diu que el pronom actua com a pronom de represa del complement dislocat, i dona aquest exemple: *Amb tots aquests telèfons, jo no m'hi entenc.* Però l'exemple aclareix poc, perquè ja se sap que el complement tematitzat a l'esquerra d'un verb genera una còpia pronominal, tant si el pronom està lexicalitzat com si no. El punt que caldria determinar és si són acceptables oracions com les següents:

> No m'hi entenc amb els balls d'ara, i tinc palpitacions.
>
> És reconegut localment i subterràniament que no sé sumar. Per tant, oli a qui demana ametlles, que diu l'adroguer. No m'hi entenc amb els números però un dia va passar que…

2. Verbs que no figuraven al *DIEC2* com a pronominals (p. 712)

Verb	Exemple rellevant de la GIEC
guanyar-hi	Què hi guanyes, treballant al torn de nit?
jugar-s'hi	Què t'hi jugues que avui no venen?
no poder-hi fer res	No hi podem fer res, amb els anys de l'àvia.
pintar-hi	Què hi pinta, aquest, aquí?
trobar-s'hi	Doncs jo no m'hi trobo, fent de paleta.

dir-hi [*la seva*] *dormir-hi* *estar-hi* *firmar-hi*	NO HI HA EXEMPLES RELLEVANTS.

3. El pronom *hi* intransitivitzador (p. 711-712)

> A la Universitat Gregoriana hi ensenyen jesuïtes.
>
> En aquest congrés hi parlaran col·legues meus.

El problema continua sent el mateix: què passa si el complement locatiu és postverbal?

7. Oració quasirelativa deòntica (§ II.41)

Una oració quasirelativa és una oració subordinada d'infinitiu, introduïda per la preposició *a*, que fa de complement especificatiu del nom. A més, conté una posició sintàctica buida que presenta correferència amb el nom que l'oració complementa (les quasirelatives també s'anomenen *relatives disfressades*):

> Va afirmar que no tenia res *a dir*.

En aquest exemple, l'oració quasirelativa és *a dir*: complementa *res* i conté una posició de complement directe buida que equival a *res* (el subíndex indica la correferència).

> Va afirmar que no tenia res_1 [*a dir* $___1$]

La quasirelativa és deòntica si l'infinitiu té valor d'obligatorietat:

> Una sentència estableix que es podran embargar els diners a retornar si la declaració ha estat conjunta.

En aquest cas, *a retornar* és una quasirelativa deòntica, perquè *a retornar* significa 'que s'han de retornar'.

8. Connectors parentètics (§ II.66)

Un connector parentètic és una paraula (o un grup de paraules) que fa de connector (connecta l'oració que introdueix amb l'oració anterior) i que, a més, aporta informació diversa (generalment de tipus circumstancial) sobre l'oració que introdueix:

Per tant, l'avaluació consistirà en un treball pràctic.

En qualsevol cas, tindrem la resposta demà.

Sigui com sigui, el termini de presentació de documents ja s'ha acabat.

A més, cal que no us deixeu cap casella en blanc.

Tot i així, la convocatòria no preveu que s'hi presentin projectes com aquest.

De tota manera, l'assignatura no pot tenir més crèdits.

Així, ara podrem netejar la cuina.

Els connectors parentètics també s'anomenen *matisadors*, *adverbis conjuncionals* i d'altres maneres.

9. Construcció partitiva i construcció pseudopartitiva (§ II.73, II.75, II.76)

Una construcció partitiva està formada per un sintagma nominal definit que designa un conjunt delimitat; aquest sintagma fa de complement, per mitjà de la preposició *de*, d'un quantificador que denota una part dels elements de l'esmentat conjunt:

Tres dels teus alumnes

Molts dels professors del departament

Aquestes expressions designen una quantitat d'elements (tres, molts) que constitueixen una part d'un conjunt delimitat (els teus alumnes, els professors del departament). Una construcció pseudopartitiva, en canvi, està formada per un sintagma nominal indefinit que va precedit d'un element que el quantifica:

una colla de brètols

una mica de pa

Amb la construcció partitiva ens referim a un subconjunt d'un conjunt; per tant, a dos conjunts. Amb la construcció pseudopartitiva ens referim a un sol conjunt.

10. L'expressió «registres més formals»

L'expressió «registres més formals» es fa servir en la GIEC amb dos sentits. En primer lloc, per referir-se a la llengua de formalitat més elevada, pròpia d'ocasions solemnes. És amb aquest sentit que la gramàtica afirma que en mots com *psicologia* o *pneumàtic*, en una dicció molt acurada pròpia dels registres més formals, a vegades es realitzen fonèticament els dos segments inicials (p. 24). O que indica que la pronúncia amb hiat de mots com *gràcia* i *presència* és «també possible en una dicció molt acurada pròpia dels registres més formals» (p. 29). També s'interpreta l'expressió amb aquest sentit quan s'assenyala que la pronúncia de dues laterals alveolars seguides (en paraules com *il·lícit* o *il·lògic*) pertany als registres més formals (p. 62), o que els plurals del tipus *desigs* i *passeigs* són habituals «en la llengua escrita més formal» (p. 179).

És igualment el cas de la referència al pronom *ço*, del qual s'informa que «ha mantingut algun ús modernament en els registres més formals» (p. 607); de la referència al possessiu *llur*, del qual es diu que actualment s'usa «ocasionalment en els registres més formals de la llengua general» (p. 614); de la referència al pronom *hom*, que és qualificat de «propi dels registres més formals» (p. 651); de l'esment de la locució *en virtut de*, «més aviat pròpia dels registres més formals i dels llenguatges d' especialitat» (p. 780); de l'al·lusió a l'adverbi *ensems*, que «pertany als registres més formals» (p. 797); als adverbis *debades* o *endebades*, «propis dels registres més formals» (p. 798); a les correlacions «*adés... adés*» i «*que... que*», també pròpies «dels registres més formals» (p. 982); a la conjunció *car*, «pròpia en l'actualitat dels registres més formals» (p. 1117); a la locució *si doncs no*, «pròpia de registres més formals» (p. 1146); a la locució *no obstant* seguida d'un sintagma nominal, una oració d'infinitiu o una oració conjugada precedida de *que*, que s'usa «en els registres més formals» (p. 1159), i a la locució *ensems que*, que trobem també «en els registres més formals» (p. 1193).

En segon lloc, l'expressió «registres més formals» es fa servir per referir-se a la llengua estàndard general, en contraposició a la llengua dels registres informals (que resulten, doncs, en virtut d'aquesta contraposició,

«menys formals») o, si més no, en contraposició a nivells més baixos de formalitat encara dins el que es podria considerar a grans trets la varietat estàndard. És amb aquest sentit que la gramàtica afirma que el relatiu *on*, quan indica localització o direcció, pot anar amb la preposició *a* i, a més, pot anar tot sol «en registres més formals» (p. 1054). Aquí no s'ha d'entendre pas que *on* sense preposició sigui la variant de la llengua de formalitat més elevada, pròpia d'ocasions solemnes, sinó que cal entendre que és la variant general de la llengua estàndard. És també amb aquest sentit que la gramàtica fa saber, quan tracta de les formes plenes dels pronoms febles, que «en la llengua escrita més formal» són preferibles les formes reforçades i la reduïda *us* (p. 200).

Aquesta és igualment la interpretació adequada en la referència a la iodització, que resulta acceptable en els parlars en què és pròpia però que no s'adopta en els «registres més formals» (p. 62). I és també la interpretació pertinent de la frase «en un registre més formal» que al·ludeix a la possibilitat de repetir la preposició en l'oració relativa quan el relatiu fa en la subordinada la mateixa funció que l'antecedent en l'oració principal (*Això és insuperable si no es compta amb l'ajut amb què compten ells*) (p. 1045). Té aquest sentit l'afirmació, relativa a les formes verbals, que en les comunicacions de més gran abast i «de caràcter més formal» pot resultar convenient recórrer a les formes generals recollides en la gramàtica (p. 273). I també té aquest sentit l'observació que una frase com *Després vam celebrar l'acte acadèmic, que va ser molt breu i en el qual ells no van intervenir gaire* és «més formal» que *Després vam celebrar l'acte acadèmic, que va ser molt breu i ells no hi van intervenir gaire*, a la qual es recorre en «registres menys formals» (p.1062). El mateix sentit té l'expressió «més formals», que al·ludeix a les solucions *convèncer-lo* i *conèixer-nos* (contraposades a *convence'l* i *coneixe'ns*) (p. 217; veg. també p. 70), i a les solucions *Digues-me la veritat*, *Estigues-te quiet* o *Sapigues-ho d'una vegada* (contraposades a *Digue'm la veritat*, *Estigue't quiet* i *Sapigue-ho d'una vegada*) (p. 217; veg. també p. 127).

En algun cas la interpretació precisa de «registres més formals» es fa més difícil. Quan la gramàtica assenyala que, dels dos relatius referits a humans que són possibles en les construccions semilliures, el pronom *qui* «pertany generalment a registres més formals» que el pronom *que* (p. 1050), no és clar si situa el primer en l'àmbit de la formalitat més elevada (i que considera el segon, doncs, propi de l'estàndard general), o si marca el primer com a característic de la varietat estàndard i el segon com

a específic de discursos més pròxims a la informalitat. S'esdevé el mateix amb la referència al verb *entendre* acompanyat del pronom *hi*. Es diu que el verb pot incorporar el pronom (*Havia de dictaminar sobre uns aspectes en els quals no hi entenia ni poc ni molt*), i s'afegeix que «en els registres més formals pot funcionar sense el pronom» (p. 1059).

VI

Bibliografia

Acadèmia Valenciana de la Llengua (2006): *Gramàtica normativa valenciana*, València, Publicacions de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua.

DIEC2 = Institut d'Estudis Catalans (2007).

Fabra, Pompeu (2005-2013): *Obres completes*, dirigides per Jordi Mir i Joan Solà, 9 vol., Barcelona/València/Palma, Enciclopèdia Catalana / Edicions 62 / Edicions 3 i 4 / Moll.

Ginebra, Jordi (2014): «La qualitat del català públic, a debat de nou», *Revista de Catalunya*, núm. 288 (octubre-desembre 2014), p. 7-11.

— (2015): «¿Sabem si la normativa sintàctica s'assimila?», *Treballs de Sociolingüística Catalana*, núm. 25 (2015), p. 95-111.

— (2016): «¿Quines normes sintàctiques hem d'ensenyar?», dins Núria Camps, Mariona Casas, Llorenç Comajoan, Teresa Puntí (ed.), *L'ensenyament del català als territoris de parla catalana. Estat de la qüestió i perspectives de futur*, Vic, Universitat de Vic, p. 448-453.

Ginebra, Jordi i Joan Solà (2007): *Pompeu Fabra: vida i obra*, Barcelona, Teide.

Gomà, Enric (ed.) (2015): *Canvi d'agulles. Per un català més ric, àgil i senzill*, Barcelona, RBA.

Institut d'Estudis Catalans (1990): *Proposta per a un estàndard oral de la llengua catalana I. Fonètica*, Barcelona, Institut d'Estudis Catalans. Accés en línia: <http://publicacions.iec.cat/repository/pdf/00000039/00000072.pdf>.

— (2007): *Diccionari de la llengua catalana*, 2a edició, Barcelona, Edicions 62 / Enciclopèdia Catalana. Accés en línia: <http://dlc.iec.cat/>.

— (2016): *Gramàtica de la llengua catalana*, Barcelona, Institut d'Estudis Catalans.

— (2017): *Ortografia catalana*, Barcelona, Institut d'Estudis Catalans.

Montserrat, Anna i Olga Cubells (ed.) (2007): *Entorn i vigència de l'obra de Fabra. Actes del II Col·loqui Internacional «La lingüística de*

Ginebra i Serrabou, Jordi (2017): *La nova normativa de l'Institut d'Estudis Catalans. Guia pràctica*, Tarragona, Publicacions Universitat Rovira i Virgili, p. 117–118.
ISBN: 978-84-8424-612-1. DOI: 10.17345/9788484246121

Pompeu Fabra», Valls/Tarragona, Cossetània Edicions / Universitat Rovira i Virgili.

[Número especial sobre la nova gramàtica de l'IEC], *InfoMigjorn* [butlletí digital], núm. 1307 (6 desembre 2016). Accés: <http://www.migjorn.cat/bd/im16-12-06-r2d2.pdf>.

Pérez Saldanya, Manuel i Gemma Rigau (2005): «Variació gramatical i prescripció», dins Brauli Montoya Abat (ed.), *Jornades de la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans a l'Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana (15 i 16 d'octubre de 2004)*, Barcelona / València / Alacant / Castelló de la Plana, Institut d'Estudis Catalans / Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana, p. 109-124.

— (2009): «Entre dues gramàtiques: de la descripció a la prescripció», dins Neus Nogué, Emili Boix, Sebastià Bonet, Lluís Payrató (eds), *Joan Solà. 10 textos d'homenatge*, Barcelona, Empúries, p. 219-238.

— (2015): «Gramàtica i normativa», *El Temps*, 12 maig, p. 66-67.

Pla Nualart, Albert (2010): *Això del català*, Barcelona, Columna.

— (2016): «Claus poc explicitades de la nova norma», *Ara*, 24 novembre, p. 33.

Pradilla, Miquel Àngel (ed.) (2012): *Fabra, encara. Actes del III Col·loqui Internacional «La lingüística de Pompeu Fabra» (Tarragona, 17, 18 i 19 de desembre de 2008)*, Barcelona, Institut d'Estudis Catalans.

Solà, Joan (1987): *Qüestions controvertides de sintaxi catalana*, Barcelona, Edicions 62.

— (1990): *Lingüística i normativa*, Barcelona, Empúries.

— (1994): *Sintaxi normativa: estat de la qüestió*, Barcelona, Empúries. (2a edició, corregida i augmentada: 1994; 3a edició: 1997.)

— (1999): *Parlem-ne. Converses lingüístiques*, Barcelona, Proa.

— (2003): *Ensenyar la llengua*, Barcelona, Empúries.

— (2009): *Plantem cara. Defensa de la llengua, defensa de la terra*, Barcelona, La Magrana.

— (2011): *L'última lliçó. Parlaments polítics i acadèmics*, Barcelona, Empúries.

Solà, Joan, Maria-Rosa Lloret, Joan Mascaró i Manuel Pérez Saldanya (ed.) (2002): *Gramàtica del català contemporani*, 3 vol., Barcelona, Empúries.

Vilà, Montserrat i Assumpta Fargas (ed.) (1999): *Normativa i ús de la llengua*, Barcelona, Graó.

Universitat Rovira i Virgili

Aquesta obra té l'objectiu de donar informació pràctica sobre la nova normativa gramatical i ortogràfica de l'Institut d'Estudis Catalans. Després d'una anàlisi detallada de la nova *Gramàtica de la llengua catalana* (2016) i de la nova *Ortografia catalana* (2017), es presenten, de manera clara i breu, els punts en relació amb els quals hi ha novetats. També es relacionen els punts conflictius que, després d'haver estat sotmesos a consideració, l'IEC ha optat per no modificar. Finalment, l'obra presenta un apartat, que té igualment un enfocament pràctic, dedicat a aspectes gramaticals diversos que reben atenció normativa de l'IEC i que convé conèixer per poder utilitzar adequadament el català estàndard.

UNIVERSITAT ROVIRA i VIRGILI
[publicacions] urv